

Langs de meetlat van raak

Evaluatie van Kindspoor en het
(Amsterdams) Protocol Kindermishandeling

LANGS DE MEETLAT VAN RAAK
Evaluatie van Kindspoor en het
(Amsterdams) Protocol
Kindermishandeling

- eindrapport -

drs. F. Kriek
drs. K.B.M. de Vaan

Amsterdam, oktober 2009
Regioplan publicatienr. 1902

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van de Gemeente
Amsterdam, Dienst Zorg en Samenleven

VOORWOORD

Voor u ligt het eindverslag van een inventariserend onderzoek naar het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling (A)PK en Kindspoor. Onderzocht is of beide instrumenten in de strijd tegen kindermishandeling naar behoren worden ingezet en of zij aansluiten bij de recente landelijke ontwikkelingen in relatie tot de implementatie van de zogenaamde RAAK-aanpak.

We hebben kunnen vaststellen dat met de inzet van beide instrumenten grote stappen voorwaarts zijn gemaakt, maar dat er tegelijkertijd nog een lange weg te gaan is. (A)PK en Kindspoor hebben onmiskenbaar structuur en richting gegeven aan de aanpak van kindermishandeling. Desondanks geven nog te veel medewerkers van instellingen aan dat zij niet goed op de hoogte zijn van aanmeldroutes en bijvoorbeeld ook nog moeite hebben met het bespreekbaar maken van (vermoedens van) kindermishandeling met ouders en/of collega-hulpverleners. Kindspoor blijkt bovendien nog niet bekend te zijn bij alle relevante instellingen. Dat pleit voor een intensievere inzet op de naleving van (A)PK en Kindspoor.

(A)PK en Kindspoor zijn met name gericht op het handelen van individuele hulpverleners bij vermoedens van kindermishandeling. Beide instrumenten bieden te weinig houvast om op strategisch en tactisch niveau vorm te geven aan het beleid inzake de aanpak van kindermishandeling. Daarvoor zijn deze documenten ook niet bedoeld.

Desalniettemin achten wij het wel raadzaam om op dat strategische en tactische niveau (nieuw) beleid te ontwikkelen. Op strategisch niveau dienen centrale doelen en ambities te zijn vastgesteld. Op hoofdlijnen dient aangegeven te zijn op welke wijze de overheid en de instellingen in het veld deze doelen gaan realiseren. Op tactisch niveau dienen instellingen te zijn gecommitteerd aan een aanpak die zich over de volle breedte van het beleid uitstrekt: van voorlichting en preventie tot signaleren, hulpverlening en vervolgen van daders. Met een dergelijke integrale beleidsmatige aanpak zal de gemeente Amsterdam erin slagen de aanpak van kindermishandeling op een adequate wijze te laten aansluiten bij de filosofie en uitgangspunten van de RAAK-aanpak.

Katrien de Vaan
Frank Kriek

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond bij het onderzoek	1
1.2	Aanleiding voor het onderzoek	1
1.3	Onderzoeksdoel en onderzoeksvragen	2
1.4	Onderzoeksverantwoording	2
1.5	Leeswijzer	4
2	RAAK, (A)PK en Kindspoor	5
2.1	De Regionale Aanpak Kindermishandeling (RAAK)	5
2.2	(Amsterdams) Protocol Kindermishandeling en Kindspoor	6
3	De Amsterdamse praktijk	9
3.1	Uitwerking van (A)PK en Kindspoor door uitvoeringsorganisaties	9
3.2	Signalering, melding en opvolging in de praktijk	12
4	(A)PK en Kindspoor in het perspectief van RAAK	19
4.1	Beleidsmatige aspecten	19
4.2	Samenwerkingsafspraken	21
4.3	Uitvoeringsaspecten	22
5	Conclusie	25
5.1	Het (A)PK en Kindspoor in de praktijk	25
5.2	(A)PK en Kindspoor in relatie tot RAAK	26
6	Verbetermogelijkheden	29
6.1	Relatie tussen beleidsmatig kader en protocol	29
6.2	Inrichting van de werkwijze	30
6.3	Preventie	32
6.4	Overige verbeterpunten	32
Bijlagen		35
Bijlage 1	Respondenten interviews	37
Bijlage 2	Toetsingskader RAAK-aanoak	39
Bijlage 3	Ondertekenaars Kindspoor	45
Bijlage 4	Vragenlijst	47

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond bij het onderzoek

De aanpak van huiselijk geweld kent in Amsterdam een lange geschiedenis die zich kenmerkt door het steeds explicieter worden van dit beleid als speerpunt van het veiligheidsbeleid en het zorg- en hulpverleningsbeleid. Het zwaartepunt in de aanpak van huiselijk geweld in Amsterdam is de afgelopen jaren verschoven van het veiligheidsperspectief naar het zorg- en hulpverleningsperspectief. Binnen het beleidsveld huiselijk geweld is ook meer aandacht gekomen voor de aanpak van kindermishandeling.

Ook landelijk krijgen huiselijk geweld en kindermishandeling de laatste jaren steeds meer aandacht. In juni 2007 stuurde minister Rouvoet van Jeugd en Gezin een actieplan naar de Tweede Kamer voor de aanpak van kindermishandeling onder de titel: 'Kinderen veilig thuis'. Onderdeel van die aanpak is de landelijke invoering van de RAAK-methode¹, inmiddels genoemd Regionale Aanpak Kindermishandeling². Alle 35 centrumgemeenten worden geacht de RAAK-aanpak in te voeren, met als doel in 2010 een sluitende aanpak van kindermishandeling te hebben gerealiseerd.

Er is nog een aantal andere relevante ontwikkelingen dat zich de laatste jaren heeft voorgedaan en waar de aanpak van kindermishandeling raakvlakken mee heeft. Het betreft met name de inrichting van de Advies en Steunpunten Huiselijk Geweld, de invoering van de Wet Tijdelijk Huisverbod, de oprichting van de Centra voor Jeugd en Gezin en de zorgstructuren die op scholen in het basis en voortgezet onderwijs zijn ontstaan.

1.2 Aanleiding voor het onderzoek

In Amsterdam geldt het traject Kindspoor als gezamenlijk uitgangspunt voor het beleid inzake de aanpak van kindermishandeling van de daarbij het meest direct betrokken organisaties. Het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling ((A)PK)³ biedt concrete handelingsperspectieven en richtlijnen voor het

¹ RAAK staat voor Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling, de werkgroep die de methode heeft ontwikkeld.

² Aangezien de term 'RAAK' in het veld algemeen gebruikt wordt, handhaven wij deze term in dit rapport.

³ Voor de regio's Amstelland/De Meerlanden en Zaanstreek-Waterland is een apart protocol ontwikkeld. Het onderzoek richt zich op alle drie de protocollen, die in inhoud vergelijkbaar zijn. Daarom wordt in dit rapport 'Amsterdams' tussen haakjes gezet.

signaleren, melden, bespreekbaar maken en aanpakken van kindermishandeling.

Met het oog op de landelijke invoering van de RAAK-aanpak wil de gemeente Amsterdam vaststellen of de Amsterdamse aanpak van kindermishandeling in lijn is met de landelijke aanpak. Daarvoor is het noodzakelijk dat de aanpak als zodanig en de wijze waarop de aanpak in praktijk is gebracht, wordt gespiegeld aan de uitgangspunten van de landelijke RAAK-aanpak. RegioPlan is gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

1.3 Onderzoeksdoel en onderzoeksvragen

Doelstelling onderzoek

Het onderzoek heeft tot doel vast te stellen of het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling en het Kindspoortraject zowel in theorie als in praktijk in overeenstemming zijn met de uitgangspunten van de RAAK-aanpak. Indien dat (op onderdelen) niet het geval is, moet worden aangegeven op welke wijze en onder welke voorwaarden de Amsterdamse werkwijze wel in overeenstemming met de landelijke RAAK-aanpak kan worden gebracht.

Onderzoeksvragen

Deze doelstelling leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

1. Worden het (A)PK en Kindspoor door de ketenpartners in de praktijk ook uitgevoerd conform de opzet en uitgangspunten?
2. Indien dat niet het geval is, op welke onderdelen niet en waarom?
3. Is de Amsterdamse praktijk in overeenstemming met de RAAK-uitgangspunten?
4. Indien dat niet het geval is, op welke onderdelen niet en waarom?
5. Op welke wijze en onder welke voorwaarden kan de Amsterdamse praktijk in overeenstemming worden gebracht met de RAAK-uitgangspunten?
6. Is het daarvoor noodzakelijk dat ook het (A)PK en/of Kindspoor worden aangepast?
7. Zo ja, welke aanpassingen zijn wenselijk en mogelijk?

1.4 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek bestaat uit twee lijnen. In de ene lijn is de uitvoeringspraktijk van het (A)PK en Kindspoor in de regio Amsterdam. In de andere lijn is de Amsterdamse aanpak gespiegeld aan de RAAK-aanpak.

Voor het onderzoek is een toetsingskader ontwikkeld op basis van het (A)PK en Kindspoor voor de eerste onderzoekslijn en RAAK voor de tweede onderzoekslijn. Voor de toetsing aan de RAAK-aanpak is de *Checklist*

regionaal handelingsprotocol 'Sluitende aanpak kindermishandeling' uit de door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) opgestelde *Handreiking voor een regionaal handelingsprotocol 'Sluitende aanpak kindermishandeling'* als uitgangspunt genomen. Hierin werkt het NJI de RAAK-aanpak uit voor implementatie in de regio's. Dit toetsingskader is opgenomen in bijlage 2.

De uitvoeringspraktijk van het (A)PK en Kindspoor is onderzocht door middel van een internetenquête onder alle medewerkers van alle organisaties die betrokken zijn bij de aanpak van kindermishandeling in de regio Amsterdam. Deze enquête is volledig ingevuld door 328 respondenten. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de verdeling van de respondenten over de bij Kindspoor en (A)PK betrokken organisaties.

Tabel 1.1 Verdeling respondenten over betrokken instellingen (N=328)

Instelling	% van totale respons
Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Amsterdam	0,6
Altra jeugdzorg	2,1
Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam	2,4
De Bascule	0,9
De Waag	2,4
GGD Amsterdam	3,7
GGD Amsterdam, Vangnet & Advies	0,3
GGD, JGZ	10,4
GGD, Vangnet Jeugd	1,8
Huisartsen(praktijk)	10,4
In Geest	1,5
Jeugd Riagg Noord-Holland Zuid	1,5
Maatschappelijk werk	3,0
MEE Amstel en Zaan	3,0
MOC-Kabouterhuis	13,1
Ouder-Kind-Centrum	2,4
Politie Amsterdam-Amstelland	1,5
Raad voor de Kinderbescherming	5,8
Speciaal onderwijs	0,3
Spirit	4,6
Steunpunt Huiselijk Geweld	0,9
Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra, JGZ	0,9
Verloskundigenzorg/kraamverzorging	1,5
Ziekenhuis	7,6
Kinderopvang	3,7
Basisonderwijs	1,8
Voortgezet onderwijs	2,1
Anders, namelijk	9,5
Totaal	100,0

De meeste respondenten (71%) hebben een uitvoerende functie en vanuit die functie rechtstreeks te maken met kinderen en/of hun ouders. Bovenstaande verdeling over de instellingen betekent dat de aantallen respondenten per instelling vaak erg klein zijn. Het is daarom niet mogelijk in dit rapport duidelijke uitspraken per instelling te doen.

Daarnaast is de uitvoeringspraktijk in kaart gebracht door middel van interviews met vertegenwoordigers van 25 betrokken instellingen (zie bijlage 1 voor een overzicht van de respondenten).

De spiegeling van de Amsterdamse aanpak aan RAAK heeft plaatsgevonden door middel van een analyse van de documenten van het (A)PK en Kindspoor. Deze analyse is aangevuld in de hierboven reeds genoemde interviews met vertegenwoordigers van de betrokken partijen.

1.5 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk bevat een korte beschrijving van de RAAK-aanpak, het (A)PK en Kindspoor. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op de Amsterdamse uitvoeringspraktijk van de afspraken die in (A)PK en Kindspoor zijn gemaakt. Hoofdstuk 4 bevat een analyse van zowel de theorie als de praktijk van (A)PK en Kindspoor in het perspectief van de RAAK-aanpak. Hoofdstuk 5 gaat in op verbetermogelijkheden voor het (A)PK en Kindspoor. Het laatste hoofdstuk bevat de conclusies van het onderzoek.

2 RAAK, (A)PK EN KINDSPOOR

2.1 De Regionale Aanpak Kindermishandeling (RAAK)

De Regionale Aanpak Kindermishandeling, beter bekend als de RAAK-aanpak, beoogt een sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren. Sluitend in de zin van een aanpak die de hele breedte van de uitvoeringspraktijk beslaat, van preventie tot en met curatieve interventies van geconstateerde kindermishandeling. Maar ook sluitend in de zin van het betrekken van alle relevante ketenpartners bij het aanpakken van kindermishandeling.

Het kenmerkende van de RAAK-aanpak is dat deze aanpak verder gaat dan het voorschrijven van een werkwijze op individueel casusniveau. De filosofie van de aanpak is gebaseerd op het uitgangspunt dat elk kind recht heeft op een onbezorgde jeugd, vrij van welke vorm van mishandeling dan ook. Pedagogische onmacht van ouders/verzorgers mag niet ontaarden in kindermishandeling. Ouders/verzorgers die om welke reden dan ook niet in staat zijn kinderen die veilige omgeving te bieden waar zij recht op hebben, moeten ondersteuning krijgen. De gemeenschap, aldus RAAK, is daarvoor verantwoordelijk. Voorkómen moet worden dat kindermishandeling kan vóórkomen. De gemeente als regisseur tezamen met de ketenpartners moeten daarvoor adequate maatregelen nemen. Dat betekent onder andere - naast het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en verzorgers - dat door middel van *voorlichting* gewerkt moet worden aan bewustwording, zowel bij professionals als bij burgers. Dat betekent dat er *preventieve* maatregelen moeten worden genomen, waardoor voorkomen kan worden dat kinderen worden mishandeld. Naast preventie krijgen ook signalering van kindermishandeling of problematische opvoedsituaties en een adequaat aanbod voor gesignaleerde gevallen prominent aandacht in de RAAK-aanpak.

Deze filosofie komt terug in het zorgcontinuüm van RAAK, waarin vijf niveaus van interventies worden onderscheiden:

- universele preventie;
- selectieve preventie;
- geïndiceerde preventie;
- vroege interventie als reactie op signalen;
- diagnostiek van en zorg na kindermishandeling.¹

Een belangrijk onderdeel van de RAAK-aanpak is de meldcode die beschrijft wat er gedaan moet worden als er sprake is van een vermoeden van kindermishandeling.

¹ *Lessen van en voor Regio's RAAK, kindermishandeling voorkomen en helpen, een handboek* (Nji, 2007).

2.2 (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling en Kindspoor

In de Amsterdamse aanpak van kindermishandeling staan twee 'instrumenten' centraal: de intentieverklaring Kindspoor en het Amsterdams protocol kindermishandeling. Het protocol was er eerder. De intentieverklaring kan deels worden beschouwd als de beleidsmatige inbedding van het protocol en ook als een manier om de werkwijze die het protocol voorschrijft/suggereert dwingend voor te schrijven.

(Amsterdams) Protocol Kindermishandeling

In oktober 2005 is het Amsterdams Protocol Kindermishandeling gepubliceerd. Bij het opstellen van het protocol zijn belangrijke ketenpartners in de aanpak van kindermishandeling betrokken, waaronder Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam (BJAA), de jeugd- en zedenpolitie, de jeugdgezondheidszorg, het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), kinderopvang, basis- en voortgezet onderwijs en diverse zorginstellingen.

Het protocol bevat de volgende onderdelen:

- Een definitie van het begrip kindermishandeling. Onder dit begrip schaaft het protocol lichamelijke mishandeling en verwaarlozing, psychische of emotionele mishandeling en verwaarlozing en seksueel misbruik. Onder psychische of emotionele mishandeling noemt het protocol ook expliciet het getuige laten zijn van huiselijk geweld.
- Een uiteenzetting van de verantwoordelijkheden bij de aanpak van kindermishandeling, uitgesplitst naar de functies directie/bestuur, beroepskracht en aandachtsfunctionaris kindermishandeling.
- Een handreiking voor het signaleren van kindermishandeling, inclusief een overzicht van signalen.
- Een handreiking voor gespreksvoering met ouders en kinderen/jongeren over (vermoedens van) kindermishandeling, inclusief poptekeningen voor gespreksvoering met kinderen.
- Een overzicht van relevante wetgeving en meldcodes.
- Een checklist voor de invoering van en het werken met het protocol.
- Een overlegformulier voor de aandachtsfunctionaris kindermishandeling/(zorg)team.
- Het standaard meldingsformulier van het AMK.
- De sociale kaart, een overzicht van relevante websites en een literatuurlijst.

Bij het protocol hoort tevens de *routekaart voor zorgsignalering en handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling*. Deze routekaart bevat een schematisch overzicht van de afwegingen die een professional bij (een vermoeden van) kindermishandeling moet maken en de daarbij behorende stappen. De routekaart staat ook op internet. Daarbij is de informatie uit het protocol achter de routekaart gehangen en beschikbaar via doorklikken op de verschillende onderdelen van de routekaart.

Kindspoor

In juli 2006 is de intentieverklaring Kindspoor Amsterdam (verder: Kindspoor) ondertekend door de gemeente en de directies van zorg en hulpverleningsinstanties die een rol (moeten) spelen in de aanpak van kindermishandeling. In de intentieverklaring committeren de ondertekenaars zich aan het voornemen om te komen tot een geïntegreerde aanpak van kinderen die slachtoffer en/of getuige zijn van huiselijk geweld in Amsterdam. Bijlage 3 bevat een overzicht van de ondertekenaars.

Kindspoor bevat de volgende doelstelling:

“Een gemeenschappelijke aanpak van ondersteuning en zorg voor kinderen die te maken hebben met huiselijk geweld, een gedeelde visie op kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld, een eenduidige werkwijze en het optimaliseren van samenwerkingsafspraken om na signalering snelle toegang tot adequate hulp te organiseren voor kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld.”

Naast deze doelstelling bevat de intentieverklaring Kindspoor:

- Definities van huiselijk geweld en kindermishandeling, afkomstig uit de nota *Privé geweld, publieke zaak* van het Ministerie van Justitie en de Wet op de Jeugdzorg.
- Een visie op kindermishandeling, waarin wordt onderstreept dat getuige zijn van huiselijk geweld een vorm is van kindermishandeling.
- (Aan)meldroutes voor vermoedens/gevallen van kindermishandeling. Deze routes komen niet helemaal overeen met de routekaart bij het (A)PK. Tabel 2.1 bevat een overzicht van deze aanmeldroutes.
- Samenwerkingsafspraken voor het komen tot een geïntegreerde aanpak van kindermishandeling.
- Een beschrijving per betrokken instelling/organisatie van de werkwijze bij signalering en aanmelding van kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld/kindermishandeling.
- Als bijlage: de routekaart uit het (A)PK en het standaard zorgmeldingsformulier van Bureau Jeugdzorg.

Kindspoor onderstreept het belang van afstemming tussen het jeugd- en volwassenenzorgtraject en het strafrecht. Ook onderstreept het de noodzaak van een effectief en geïntegreerd ondersteuning- en zorgaanbod aan het kind en de opvoeders.

Tabel 2.1 Aanmeldroutes routekaart (A)PK en Kindspoor

Kindspoor	Routekaart (A)PK
Politie meldt bij Vangnet Jeugd.	Vangnet Jeugd niet opgenomen in route.
Mogelijkheid van aangifte doen niet opgenomen in route.	Mogelijkheid van aangifte doen bij politie expliciet opgenomen in route.
Melden bij BJAA als ouders instemmen met hulp; zorgmelding bij BJAA als zorgen bestaan over (ontwikkeling) kind en ouders geen hulp willen.	Melden bij BJAA niet opgenomen in route. Instelling houdt casus langer onder zich.
Melden bij AMK als ouders hulp weigeren en er (vermoeden van) kindermishandeling is.	AMK inschakelen voor advies bij vermoeden. Melden bij AMK wanneer eigen mogelijkheden niet meer toereikend zijn.
Maar: jeugdzorg- een GGZ- jeugdzorgaanbieders melden altijd bij BJAA, die melding doorgeleidt naar RvdK.	

3 DE AMSTERDAMSE PRAKTIJK

Dit hoofdstuk beschrijft de mate waarin instellingen in Amsterdam-Amstelland handelen volgens het (A)PK en Kindspoor. Tijdens het onderzoek bleek dat Kindspoor niet bij alle instellingen bekend is. Toch zijn hieronder de afspraken in Kindspoor als norm gehanteerd, omdat het streven is te komen tot een gezamenlijke aanpak van kindermishandeling. Het is dan van belang dat alle relevante instellingen dezelfde uitgangspunten onderschrijven en volgens dezelfde werkwijze handelen.

3.1 Uitwerking van (A)PK en Kindspoor door uitvoeringsorganisaties

3.1.1 Werken met het (A)PK en/of een eigen protocol kindermishandeling

Uit het onderzoek blijkt dat de definitie van kindermishandeling die is opgenomen in Kindspoor, en die overeenkomt met de definitie in de Wet op de Jeugdzorg, door alle betrokken instellingen wordt herkend en ondersteund.

Van de 24 instellingen die in het onderzoek betrokken zijn en die zich niet primair bezig houden met het bestrijden van kindermishandeling (het AMK en de RvdK zijn om deze reden buiten beschouwing gelaten), werken vijftien instellingen met het (A)PK of een eigen vastgelegde werkwijze voor het handelen inzake kindermishandeling. Tot de instellingen die geen protocol hanteren, behoren Vangnet Jeugd, Raster maatschappelijke dienstverlening, een deel van het voortgezet onderwijs, het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) in Amstelveen en het OM¹. Huisartsen vormen een bijzondere groep. De KNMG-meldcode kan ook door deze beroepsgroep gebruikt worden, maar het is niet duidelijk in welke mate dat ook daadwerkelijk gebeurt. 56 procent van de huisartsen die deelnamen aan de enquête geeft aan dat de eigen instelling geen protocol hanteert.

De meeste instellingen die volgens een protocol werken, stimuleren en trainen hun medewerkers in het handelen volgens dit protocol. Dat zijn vaak niet alle medewerkers. Diverse instellingen geven aan dat de middelen ontbreken om dat te doen. Aandachtsfunctionarissen kindermishandeling zijn in ieder geval getraind. Een of meerdere van dergelijke functionarissen zijn in elf van de betrokken instellingen aangesteld. Bij een aantal andere instellingen is deze functie niet formeel belegd, maar zijn er wel functionarissen die de bijbehorende taken op zich nemen.

¹ Het OM kent wel een 'Aanwijzing huiselijk geweld', waarin aandacht wordt besteed aan kinderen als getuige van geweld en slachtoffer van mishandeling. Het opvolgen van signalen behoort echter gebeurd te zijn voordat het OM zich over een zaak buigt.

Uit het werken met het (A)PK of een eigen protocol kindermishandeling vloeit voort dat instellingen in de contacten met kinderen en hun ouders structureel aandacht besteden aan het aspect veiligheid. Dit is het geval bij BJAA en bij alle geïnterviewde zorgaanbieders, met uitzondering van Raster. Aandacht voor veiligheid is in ieder geval geborgd, door hier al bij aanmelding van een casus systematisch naar te kijken.

3.1.2 Verdere uitwerking Kindspoor door Kindspoor-instellingen

In Kindspoor hebben de ondertekenaars een aantal voornemens opgenomen met betrekking tot het verder opzetten van de aanpak kindermishandeling. Hieronder zijn deze voornemens overgenomen en is per voornemen aangegeven in hoeverre dit is uitgevoerd.

Het verspreiden van Kindspoor onder en bespreken met instellingen en netwerken op de terreinen van onderwijs, hulpverlening, justitie en het medische circuit, die Kindspoor niet ondertekend hebben.

Van alle deelnemers aan de enquête geeft 72 procent aan Kindspoor niet te kennen. Van degenen die een leidinggevende, management- of directiefunctie bekleden, is dat nog steeds ongeveer 64 procent. Ook een deel van de geïnterviewde respondenten geeft aan Kindspoor niet te kennen. Daaruit blijkt dat de verspreiding ervan onvolledig is.

Investeren in meersporenbeleid waarin vertegenwoordigers van betrokken instellingen een plan van aanpak maken voor kind, niet-geweldplegende ouder en/of pleger.

In de interviews geven verschillende instellingen aan betrokken te zijn bij casusoverleggen in het kader van meersporenbeleid, bijvoorbeeld over huiselijk geweldzaken of multiprobleemgezinnen. Zij merken echter ook op dat het niet duidelijk is welke partij verantwoordelijk is voor de coördinatie bij meersporenbeleid. Soms is dat het SHG, soms BJAA, en soms ontbreekt coördinatie en stemmen betrokken hulpverleners bilateraal af. De investering in meersporenbeleid lijkt op dit moment dan ook nog onvoldoende voor een integrale aanpak van gezinnen waarin kindermishandeling plaatsvindt.

Het intern en gezamenlijk monitoren en evalueren van de interne meldcode/het (A)PK.

Kindspoorinstellingen monitoren en evalueren de eigen meldcode/het (A)PK over het algemeen intern wel. Samen met elkaar, extern, is dit de afgelopen jaren voor zover bekend niet gebeurd.

Het uitwerken van de uitgangspunten voor melding bij Vangnet Jeugd, zodat duidelijk is wanneer er precies sprake is van een 'zorgelijke situatie'.

Wat wordt verstaan onder een 'zorgelijke situatie', en daarmee het uitgangspunt is voor melding bij Vangnet Jeugd, is vastgelegd in het 'Samenwerkingsverband Zorgmelding'. Dit is een convenant dat eind 2007 gesloten is tussen de regiopolitie Amsterdam-Amstelland (RPAA), BJAA en

Vangnet Jeugd. Een 'zorgelijke situatie' wordt hierin gedefinieerd als 'het ontvangen van een signaal dat een minderjarig kind (van 0 tot 18 (19) jaar) gedrag vertoont of zich in een leefklimaat bevindt, dat algemeen in onze maatschappij als 'ongezond' beoordeeld wordt'.

Nadere uitwerking van de samenwerking tussen de vrouwenopvang en Bureau Jeugdzorg.

Kindspoor bevat een aantal punten waarop de samenwerking tussen de vrouwenopvang en BJAA verder uitgewerkt zal worden. Dat zijn:

- Een vaste contactpersoon voor de Vrouwenopvang Amsterdam en De Roggeveen bij BJAA.
- Er wordt nagegaan of het mogelijk is dat kinderen van vrouwen in de opvang standaard worden gezien door BJAA/GGZ-jeugd en er zijn afspraken gemaakt over verdere hulpverlening. Ook wordt nagegaan of kinderen die te zwaar beschadigd zijn voor verblijf op de crisisafdeling van de Vrouwenopvang, na indicering door BJAA een snelle plaatsing in een jeugdzorgprogramma kunnen krijgen.
- Er is een programma-aanbod voor kinderen in de Vrouwenopvang en voor ouders. BJAA heeft een lijst opgesteld van programma's die niet bedreigend zijn voor de ouders, voor gebruik door de opvang.

Uit het onderzoek blijkt dat de meeste van deze punten nog niet goed uit de verf komen. De Roggeveen heeft op dit moment geen vaste contactpersoon bij BJAA. Van de Blijfgroep is dit niet bekend. Er zijn geen afspraken tussen de vrouwenopvang en BJAA over het standaard zien van kinderen van vrouwen in de opvang door BJAA/GGZ-jeugd. Ook over verdere hulpverlening zijn geen afspraken gemaakt. Snelle plaatsing na indicering door BJAA in een jeugdzorgprogramma is wegens wachtlijsten niet mogelijk. Het is niet duidelijk of deze mogelijkheden door de betrokken partijen wel verkend zijn. Het programma-aanbod voor kinderen in de vrouwenopvang is niet tot stand gekomen. Het is niet duidelijk waarom deze punten niet zijn opgevolgd, vooral omdat de lijnen tussen de vrouwenopvang en BJAA op zich kort zijn.

Ondersteunen en faciliteren van (aan)melding via de in Kindspoor opgenomen routes.

Uit het onderzoek blijkt dat de routes uit Kindspoor over het algemeen bekend zijn bij en gebruikt worden door medewerkers van instellingen die met kinderen en/of hun ouders werken. Er bestaat echter verwarring over wanneer een signaal waar moet worden gemeld. Daarnaast zijn er klachten dat het lang duurt voordat betrokken instellingen een melding oppakken. Meer daarover is opgenomen in de volgende paragraaf. Deze onduidelijkheden en klachten wijzen erop dat het ondersteunen en faciliteren van de (aan)meldroutes nog verder verbeterd kan worden.

Specifieke zorgmodules op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling opnemen in het Moduleboek Jeugdzorg.

Over het algemeen weten respondenten, inclusief BJAA, niet hoe het hiermee staat. De jeugdhulpwijzer van BJAA, een internetmodule waarmee binnen de hulp van jeugdzorg naar interventies gezocht kan worden, bevat in ieder geval niet de mogelijkheid te zoeken naar interventies die specifiek gericht zijn op kindermishandeling.

3.2 Signalering, melding en opvolging in de praktijk

Deze paragraaf is voor een belangrijk deel gebaseerd op de uitkomsten van de enquête onder professionals die werkzaam zijn bij instellingen die in Amsterdam-Amstelland werken met ouders en/of hun kinderen. Gezien het lage aantal respondenten bij veel van de betrokken instellingen, worden geen uitspraken op instellingsniveau gedaan, maar zijn de instellingen ingedeeld in twee clusters: eerstelijns en tweede-/derdelijnszorg²

3.2.1 Bekendheid (A)PK en Kindspoor

Het (A)PK is bekend bij een groot deel van de professionals: ruim 86 procent van de respondenten geeft aan er bekend mee te zijn. Het verschil tussen de twee clusters is klein: 85 procent bij de eerste lijn, 92 procent bij de tweede en derde lijn. 64 procent van de respondenten kent ook de routekaart die bij het protocol hoort. Hier is de verdeling tussen de twee clusters omgekeerd: meer professionals in de eerste lijn (68%) kennen de routekaart dan professionals in de tweede en derde lijn (59%). Zoals hierboven al beschreven, is Kindspoor veel minder bekend. Het verschil tussen de twee groepen is hier groter: in de eerste lijn kent 23 procent Kindspoor, in de tweede en derde lijn 41 procent. Dit verschil is met name terug te voeren op de bekendheid bij leidinggevendenden, management en directie.

Het AMK geeft trainingen in het signaleren en het hanteren van (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de in 2007 en 2008 gegeven trainingen.

² Eerstelijns zorg: BJAA, GGD, huisartsen, maatschappelijk werk, MEE, OKC, politie, onderwijs, Steunpunt Huiselijk Geweld, Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra JGZ, verloskundigen/kraamverzorging, ziekenhuizen, kinderopvang. Tweede-/derdelijns zorg: Altra, De Bascule, De Waag, In Geest, Jeugd Riagg, MOC-Kabouterhuis, Spirit.

Tabel 3.1 Overzicht trainingen AMK in 2007 en 2008

Doelgroep	Aantal deelnemers 2007	Aantal deelnemers 2008
Opleiding/studenten	289	308
Hulpverlening	178	413
Medisch	-	90
Kraamzorg	63	-
Jeugdgezondheidszorg	-	120
Kinderopvang	619	448
Basisonderwijs	563	1057
Voortgezet onderwijs	25	75
Politie	237	273
Gezondheidszorg	223	100
Overig ³	102	92
Totaal	2299	2976

Bovenstaande tabel laat zien dat de afgelopen twee jaar ruim vijfduizend professionals door het AMK getraind zijn. Met name in het basisonderwijs, de kinderopvang en de politie zijn de aantallen groot. Het aantal getrainde professionals in het voortgezet onderwijs staat in sterk contrast met het basisonderwijs. De trainingen hebben verschillende vormen en daaraan gekoppeld verschillende lengtes en diepgang. Het (A)PK kan in elke training aan de orde komen, maar dat is afhankelijk van de vraag van de afnemer van de training. Uit het aanbod van het AMK blijkt in ieder geval wel dat het herkennen van en handelen op signalen van kindermishandeling aspecten zijn die in elke training aan bod komen.

Ondanks deze aanzienlijke aantallen, blijkt uit het onderzoek dat lang niet alle respondenten getraind zijn in het werken volgens het (A)PK of de eigen richtlijn kindermishandeling van de instelling. Van de respondenten die werken bij een instelling met een eigen richtlijn voor het handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling, heeft 45 procent een training gehad in het werken volgens die richtlijn. 31 procent van alle respondenten heeft een training gehad in het werken volgens het (A)PK. In tegenstelling tot het beeld dat uit de door het AMK gegeven trainingen naar voren komt, bestaat hierbij nauwelijks verschil tussen de eerste lijn en de tweede en derde lijn. Aangezien veel instellingen het (A)PK nader hebben uitgewerkt in een interne richtlijn, is het op zich niet vreemd dat minder respondenten getraind zijn in het (A)PK dan in de eigen richtlijn. Maar duidelijk is dat instellingen niet al hun medewerkers trainen in het handelen volgens de vastgestelde werkwijze bij kindermishandeling. Respondenten die het laatste jaar zelf kindermishandeling hebben gesignaleerd of daar een vermoeden van hebben gehad, hebben in meerderheid het (A)PK en de routekaart dan ook niet geraadpleegd (respectievelijk 73% en 74%).

³ Onder deze categorie vallen: buurtnetwerk, buurtwerk (sport), LVG sector, politiek, vrijwilligers, particulieren, gemeente.

3.2.2 Beschikken over en gebruik van relevante vaardigheden

Professionals geven zelf in grote meerderheid aan de verschillende vormen van kindermishandeling te kennen: 88 procent in de eerste lijn en 97 procent in de tweede en derde lijn. Respectievelijk 72 en 84 procent is van mening ook daadwerkelijk kindermishandeling te kunnen signaleren. Zij doen dat ook: het afgelopen jaar signaleerde 66 procent van de respondenten minimaal één keer kindermishandeling of had een vermoeden daarvan. Wel merkt een aantal respondenten op dat de definitie van kindermishandeling zo breed is, dat er wel heel veel situaties onder geschaard kunnen worden. Dat kan ertoe leiden dat alleen bij heel duidelijke signalen het AMK wordt ingeschakeld.

Minder respondenten achten zichzelf in staat een gesprek over kindermishandeling te kunnen voeren met ouders (56%) en kinderen/jongeren (43%). Hierin verschillen professionals in de eerste lijn niet veel van die in de tweede en derde lijn. In de praktijk blijkt het bespreken van zorgen met ouders ook samen te hangen met vaardigheden: 72 procent van de professionals die zichzelf in staat achten tot het voeren van een gesprek met ouders, doen dat ook, tegenover 26 procent van de professionals die van mening zijn hiervoor over onvoldoende vaardigheden te beschikken. Aangezien een signaal, alvorens aan een andere instelling te kunnen worden doorgegeven, altijd moet worden besproken met de ouders, is opvallend dat slechts de helft van de professionals zich hiertoe in staat acht. Overigens blijkt ook uit de enquête dat zeventig procent van de professionals die het afgelopen jaar kindermishandeling hebben gesignaleerd of daar een vermoeden van hebben gehad, dat heeft besproken met de ouders. Redenen om een signaal niet met ouders te bespreken zijn onder andere:

- Er loopt al een traject naar aanleiding van (vermoede) kindermishandeling.
- Iemand anders is verantwoordelijk en voert dit gesprek.
- Het behoort niet tot de taak van de professional en wordt door iemand anders gedaan.
- Angst voor de reactie van de ouders.
- De ouders zijn onbereikbaar.

Met de genoemde angst voor de reactie van de ouders hangt samen dat er onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheid om wel of niet anoniem te kunnen melden. In combinatie met de angst voor de reactie van de ouders kan dat ertoe leiden dat professionals helemaal niet melden.

Gesprekken met de betrokken kinderen/jongeren zijn in ruim vijftig procent van de gevallen gevoerd. Waar ze niet gevoerd zijn, heeft dat vaak te maken met de leeftijd van de kinderen.

Het feit dat in werkelijkheid een groter percentage professionals met ouders en kinderen praat over daadwerkelijke signalen, dan zichzelf in staat acht deze gesprekken te voeren, kan erop wijzen dat degenen die zichzelf daartoe niet in staat achten, ook minder signaleren.

3.2.3 Volgen van de (aan)meldroutes in Kindspoor

Kindspoor stelt het AMK en BJAA centraal in het melden van (vermoedens van) kindermishandeling. Bij het AMK kan altijd advies gevraagd worden of een melding worden gedaan. 95 procent van de respondenten weet dat ook. Als het om het handelen in de praktijk gaat, vragen professionals in de eerste lijn vaker advies bij het AMK en professionals in de tweede en derde lijn vaker bij collega's. Maar ook bij BJAA kunnen professionals zorgen omtrent de opvoedsituatie melden. BJAA neemt dan contact op met de ouders. Als die geen hulp willen accepteren en er een vermoeden van mishandeling blijft bestaan, wordt de melding doorgezet naar het AMK. Uit de interviews blijkt echter dat verschillende instellingen (Vangnet Jeugd, Blijfgroep, De Roggeveen) altijd bij BJAA melden, ook als duidelijk is dat de ouders niet mee willen werken. Ook blijkt dat BJAA een casus waarin ouders niet willen meewerken, niet altijd daadwerkelijk naar het AMK doorzet. BJAA en AMK werken eraan om dit in de toekomst beter te laten verlopen.

Diverse respondenten vinden het naast elkaar bestaan van verschillende punten waar kindermishandeling gemeld kan worden verwarrend. Het verschil tussen het AMK, BJAA, Vangnet Jeugd en het SHG is niet voor alle professionals duidelijk. Ook blijkt uit het onderzoek dat de uitwisseling van informatie tussen deze instellingen gebrekkig is, waardoor het mogelijk is dat signalen over eenzelfde casus niet bij elkaar komen. Deze respondenten pleiten voor een centraal meldpunt met een centraal protocol. Overigens zijn Vangnet Jeugd en het SHG in dit kader een pilot gestart met het uitwisselen van informatie.

Van de professionals die het afgelopen jaar met een signaal te maken hebben gehad, heeft 33 procent een formele melding gedaan. De eerste lijn meldt meestal bij het AMK, de tweede en derde lijn meestal bij BJAA. Ook wordt gemeld bij de RvdK en bij collega's. Instellingen melden vooral bij BJAA als dat al betrokken is bij een gezin, bijvoorbeeld in de persoon van een gezinsvoogd. Daarnaast is BJAA voor scholen een logische plaats om te melden, omdat het is vertegenwoordigd in de Zorg Advies Teams.

In 71 procent van de gevallen waarin gemeld is, is hierop terugkoppeling ontvangen. Dat geldt voor zowel meldingen bij het AMK als bij BJAA. Uit de interviews komt echter een gemengd beeld naar voren over de terugkoppeling door het AMK en BJAA. Het uitgangspunt is dat de melder altijd terugkoppeling ontvangt over de procedure. Het is vaak niet mogelijk om verdere mededelingen te doen over de inhoud van de zaak. Deze procedurele terugkoppeling vindt echter niet altijd plaats. Zowel over het AMK en BJAA bestaan in dit kader klachten. Er zijn echter ook instellingen die tevreden zijn over de terugkoppeling van deze organisaties. Het blijft een aandachtspunt, niet in het minst omdat ruim tachtig procent van de respondenten eerder bereid is te melden wanneer zij daarover terugkoppeling ontvangen.

Uit de meldingen bij en adviesvragen aan het AMK⁴ blijkt dat de meeste meldingen en adviesvragen uit de omgeving van kinderen komen, dat wil zeggen van particulieren. Van de meldingen is dat in 2008 veertig procent, van de adviesvragen vijftig procent. Ziekenhuizen zijn een andere belangrijke melder en adviesvrager, met respectievelijk twaalf procent en veertien procent. De aantallen meldingen van zorginstellingen zijn veel lager. Dat is op zich niet vreemd: zorginstellingen geven ook zelf aan dat zij waar mogelijk zelf aan de slag gaan met signalen, en alleen bij het AMK melden als de ouders weigeren mee te werken. Uit de cijfers van het AMK blijkt dat zij ook vrij weinig advies vragen. Die adviesvragen gaan dan vervolgens vaak weer over de procedure en timing bij melding.

3.2.4 Verbeterpunten in (aan)meldroutes Kindspoor

Los van de conclusies die uit het bovenstaande getrokken kunnen worden (zie hoofdstuk 5) is tijdens het onderzoek een aantal concrete verbeterpunten duidelijk geworden:

- De afspraken in Kindspoor zijn vrij strikt gebaseerd op de taken en verantwoordelijkheden van instellingen. Dat maakt het voor instellingen mogelijk om een zaak snel door te schuiven zonder dat er daadwerkelijk iets gebeurt, of juist te lang te laten liggen omdat er moeite bestaat met het nemen van verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld voor het bespreken van signalen met ouders.
- De nadruk bij de betrokkenheid van de politie ligt op het signaleren van zorgelijke situaties en het doorgeven van deze signalen. De strafrechtelijke kant van kindermishandeling, en de rol van de politie bij aangifte, krijgt nauwelijks aandacht.
- De rol van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) ontbreekt. Dit is echter een belangrijke partner in de aanpak van kindermishandeling, zowel in preventie (zie volgend hoofdstuk) als in het handelen op signalen. Zo is de JGZ voor leidsters in peuterspeelzalen en de kinderopvang de centrale contactpersoon voor het nemen van stappen richting AMK.
- Het kan lang duren voordat een melding bij BJAA, het AMK of de RvdK wordt opgevolgd. Een snelle opvolging, nadat zorgen met ouders besproken zijn en een melding is gedaan, is belangrijk voor de veiligheid van het kind en het succes van eventuele hulpverlening. Een gebrek aan vertrouwen in de opvolging kan leiden tot minder melden.
- Het (A)PK en Kindspoor richten zich sterk op het reageren op signalen. Veel minder aandacht gaat uit naar het samenbrengen van signalen over een kind of een gezin. Het gaat echter vaak om complexe problematiek. Op dit moment lijkt het samenbrengen van signalen over eenzelfde casus nog onvoldoende geborgd.

Nadat de afspraken in Kindspoor en het (A)PK gemaakt zijn, is door Jeugd en Gezin het programma Beter Beschermd opgezet. Het doel van dit programma

⁴ Overzicht van meldingen, consulten en adviesvragen bij het AMK over 2007 en 2008.

is het realiseren van een effectievere en efficiëntere jeugdbescherming.⁵ Een onderdeel hiervan is het realiseren van een snellere afstemming in de keten. Daartoe zijn onder andere in Amsterdam overleggen ingericht waarin BJAA, AMK en de RvdK casussen bespreken die mogelijk beschermwaardig zijn. Doordat deze drie partijen hier aan tafel zitten, is het mogelijk sneller de juiste informatie boven tafel te krijgen en door te pakken. Deze overleggen worden door betrokkenen als snel en efficiënt ervaren en verdienen een plaats in Kindspoor en het (A)PK.

3.2.5 Omgaan met informatie verstrekken

De richtlijnen over informatieverstrekking aan BJAA, het AMK of de RvdK vinden betrokkenen over het algemeen duidelijk. Wel geldt ten aanzien van zowel BJAA als het AMK, dat bij de klacht dat niet altijd gebruik wordt gemaakt van de kennis die bij de melder over de casus aanwezig is. Het komt voor dat opnieuw een onderzoek gestart wordt, terwijl dat niet nodig is. Dat levert in de ogen van betrokkenen dan onnodige vertraging op. Daarnaast vragen BJAA, AMK en RvdK soms informatie van professionals die zij niet kunnen geven, bijvoorbeeld omdat zij niet de expertise hebben om zelf een goede inschatting van het risico te kunnen maken.

Privacy is volgens de meeste geïnterviewde respondenten geen groot probleem bij het opvolgen van signalen van kindermishandeling. Zij weten dat het mogelijk is om informatie uit te wisselen als dat nodig is voor de veiligheid van het kind. In de praktijk wordt daar ook pragmatisch mee omgegaan. Wel melden diverse betrokkenen dat het moeilijk is informatie te krijgen van de volwassenen-GGZ, bijvoorbeeld over het ziektebeeld van ouders. Hier speelt de vertrouwensband van de volwassenen-GGZ met hun cliënten: als zij signalen van kindermishandeling ter sprake brengen, verliezen zij mogelijk het contact met de cliënt. Onlangs is tussen de GGZ, BJZ en de RvdK een convenant gesloten dat informatie-uitwisseling moet verbeteren. Het is nog te vroeg om hiervan resultaten te kunnen zien.

⁵ Factsheet Programma Beter Beschermd, Directie Justitieel Jeugdbeleid, april 2008.

4 (A)PK EN KINDSPOOR IN HET PERSPECTIEF VAN RAAK

Het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling (APK) en Kindspoor nemen het signaleren van kindermishandeling als uitgangspunt. Zij zijn daarom vooral gericht op de laatste twee stappen in het zorgcontinuüm van RAAK:

- Vroege interventies bij de eerste signalen van problemen: waakzaamheid op signalen.
- Hulpverlening en bescherming bij vermoedens of constatering van feitelijke kindermishandeling: kunnen ingrijpen als het nodig is.

In dit hoofdstuk gaat het om de mate waarin de afspraken, zoals die zijn vastgelegd in het (A)PK en Kindspoor, maar ook zoals ze worden uitgevoerd, voldoen aan de uitgangspunten van RAAK die betrekking hebben op deze laatste twee stappen in het zorgcontinuüm. Alle onderwerpen die worden aangesneden, behoren tot deze uitgangspunten. Een lijst van relevante RAAK-uitgangspunten is opgenomen in het toetsingskader in bijlage 2.

4.1 Beleidsmatige aspecten

Visie en doelstellingen

RAAK veronderstelt dat doelen en samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd en uitgewerkt in een convenant Regionale Aanpak Kindermishandeling. Kindspoor is een dergelijk convenant. Het bevat een visie en doelstelling waarvan mag worden uitgegaan dat deze door de ondertekenaars worden gedeeld. De opgenomen doelen zijn niet SMARTIE¹. De doelen zijn meetbaar en acceptabel, maar weinig specifiek en tijdgebonden. De mate waarin de doelen realistisch, inspirerend en engagerend zijn, is niet vast te stellen.

Aandachtspunt bij het vergelijken van de afspraken in Kindspoor met RAAK is dat niet alle voor RAAK relevante partijen Kindspoor hebben ondertekend. Uit het onderzoek blijkt echter dat de doelstelling in Kindspoor door alle relevante instellingen wordt ondersteund. Ook lijkt voor zowel het (A)PK als Kindspoor voldoende draagvlak te zijn bij alle betrokken partijen. Een aandachtspunt voor draagvlak bij de politie is de koppeling met het strafrechtelijke circuit, die nu vrijwel geheel afwezig is. Daarnaast leiden problemen met de opvolging van meldingen door BJAA en het AMK soms tot een gebrek aan draagvlak voor de werkwijze.

Leren van de praktijk

In Kindspoor is opgenomen dat de instellingen overeenkomen dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/APK intern en gezamenlijk (jaarlijks) monitoren en evalueren. In het APK is bij de verantwoordelijkheden

¹ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden, Inspirerend, Engagerend.

van de aandachtsfunctionaris opgenomen: periodiek evalueren van het protocol en bijstellen van de eigen werkinstructie en jaarlijks terugkoppelen van instellingsoverstijgende aandachtspunten aan de werkgroep/klankbordgroep. Hiermee voldoen deze stukken aan het uitgangspunt van RAAK dat kennis over knelpunten en succesfactoren in de regionale keten periodiek wordt geïnventariseerd en benut voor bijstelling van werkwijze en het (impliciet) vertalen van knelpunten/aanbevelingen naar beleidsniveau.

Evaluatie van de in het (A)PK en Kindspoor gemaakte afspraken gebeurt echter in de praktijk niet jaarlijks, structureel, intern en gezamenlijk. In het vorige hoofdstuk bleek al dat instellingen dit alleen intern en niet structureel doen.

Er zijn in Kindspoor geen concrete afspraken opgenomen over de wijze van uitvoering, wijze en tijdstip van overleg en de wijze van het vertalen van knelpunten en aanbevelingen van de uitvoeringspraktijk naar beleidsniveau. Ook missen afspraken over controle van en aanspreken op taken, het eventueel bijstellen van afspraken en sancties bij het niet nakomen van afspraken. Het is niet geheel duidelijk hoe de ondertekenaars de afspraken intern gaan borgen.

Capaciteit

RAAK besteedt speciale aandacht aan de capaciteit van de JGZ en het AMK voor de uitvoering van hun uit de integrale aanpak van kindermishandeling voortvloeiende taken. Gesteld wordt dat in beide extra investeringen nodig zijn. In de JGZ omdat een goede signalering contact tussen gezinnen en voorzieningen vereist. In het AMK omdat het doel is dat in het verlengde van het aantal opgepikte signalen, het aantal meldingen stijgt. Deze extra investeringen zijn niet opgenomen in Kindspoor.

Uit de interviews blijkt dat er de laatste jaren wel extra geïnvesteerd is in het AMK. Of deze investeringen voldoende zijn voor de in RAAK verwachte toename van meldingen met vijftien procent is niet bekend. Het onderzoek heeft geen inzicht geboden in eventuele extra investeringen in de JGZ. Wel is duidelijk geworden dat de JGZ over onvoldoende capaciteit beschikt om in alle gevallen volgens het (A)PK te handelen.

Overige beleidsmatige uitgangspunten

De regionale meldcode en instellingsprotocollen dienen aan te sluiten bij landelijke sectorale en/of beroepsgerichte meldcodes en richtlijnen, bij privacywetgeving en –reglementen, aandacht te besteden aan meisjesbesnijdenis en te zijn voorzien van een routekaart. Meisjesbesnijdenis is een onderwerp dat vooral na het opstellen van het (A)PK en Kindspoor steeds meer aandacht heeft gekregen. Het krijgt in deze documenten dan ook nog geen aandacht. Zoals eerder vermeld is bij het (A)PK wel een routekaart gevoegd. Naar landelijke sectorale en/of beroepsgerichte meldcodes en richtlijnen, bij privacywetgeving en -reglementen wordt in het (A)PK en

Kindspoor niet verwezen. Uit de interviews blijkt echter dat Kindspoor en het (A)PK voor de betrokken instellingen geen problemen opleveren voor wat betreft de aansluiting bij andere meldcodes of richtlijnen en bij privacywet- en regelgeving. Gezien de continue veranderingen op dit gebied blijft deze aansluiting echter een aandachtspunt.

4.2 Samenwerkingsafspraken

Bereik van de afspraken

RAAK verlangt dat de samenwerkingsafspraken alle betrokken partijen betreffen in de hele keten van signalering, interventies en zorg. Deze afspraken dienen te gaan over een goed werkende beleidsstructuur, het geven van prioriteit aan een verscherpte ketenaanpak, een regionaal registratiesysteem, samenwerking met de aanpak van huiselijk geweld, zorgcoördinatie en de rol en verantwoordelijkheden van betrokken instellingen. Kindspoor bevat samenwerkingsafspraken in de keten van signalering en interventies. De afspraken met betrekking tot zorg zijn zeer summier. Ze hebben betrekking op meersporenbeleid en er is een beschrijving van de procesmatige verplichtingen van jeugdzorgaanbieders opgenomen. Er zijn geen afspraken opgenomen over een regionaal registratiesysteem, de samenwerking met de aanpak van huiselijk geweld en zorgcoördinatie. Wel zijn de rol en verantwoordelijkheden van de betrokken instellingen beschreven.

Aansluiting bij verwante ontwikkelingen

RAAK vraagt daarnaast dat samenwerkingsafspraken aansluiten bij bredere regionale afspraken in het kader van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), het Elektronisch Kind Dossier (EKD), de Zorg Advies Teams (ZATs) en de Verwijsindex Risicjongeren (VIR). Dit zijn echter ontwikkelingen die grotendeels dateren van na de ondertekening. Wel blijkt uit de interviews dat het (A)PK goed is uitgezet binnen de ZATs. Het CJG is in Amsterdam nog volop in ontwikkeling en het is nog onduidelijk welke rol dit zal krijgen in de aanpak van kindermishandeling. RAAK stelt dat het CJG een centrale rol in de aanpak van kindermishandeling moet krijgen, in de zin van:

- het bundelen, interpreteren en wegen van signalen;
- interveniëren waar nodig;
- verwijzen naar/indiceren voor jeugdzorg, GGZ, zorg voor mensen met beperkingen;
- coördineren van en evalueren van de effecten van interventies;
- trainen van professionals in signaleren.

Respondenten zijn het hier niet allemaal mee eens. De signalerende rol vinden zij inderdaad tot de taak van het CJG behoren. Verschillende respondenten benadrukken echter dat het CJG vooral niet een extra schakel in de keten van signaal naar opvolging moet worden, als voorportaal van het AMK of BJAA.

Aansluiting bij andere samenwerkingsafspraken

De samenwerkingsafspraken in (A)PK en Kindspoor dienen volgens RAAK aan te sluiten bij bestaande samenwerkingsverbanden, verwijsprotocolen en afspraken betreffende samenwerking en informatie-uitwisseling. Dit is uit de documenten niet af te leiden. Uit de interviews blijkt echter dat hier geen grote knelpunten bestaan. Wel wijzen respondenten erop, dat het gevaar altijd bestaat dat structuren elkaar overlappen en daardoor dubbel werk wordt gedaan. Daar dient in de implementatie rekening mee te worden gehouden.

4.3 Uitvoeringsaspecten

Instrumentarium

In Kindspoor is opgenomen dat bij interventies het creëren van een veilige situatie voor het kind voorop staat. Daarbij wordt echter niet verwezen naar concrete instrumenten die zijn opgenomen in RAAK, zoals Structural Decision Making of CARE-NL, om die structurele aandacht voor veiligheid te waarborgen. Evenmin wordt verwezen naar instrumenten voor een actieve signalering van kindermishandeling.

Uit de interviews is evenmin gebleken dat instellingen structureel gebruikmaken van instrumenten bij het vooropstellen van de veiligheid van kinderen tijdens trajecten. Instellingen gebruiken wel instrumenten voor een actieve signalering van kindermishandeling, zoals het Licht Instrument Risicotaxatie Kindermishandeling (LIRIK), Samen Starten, Signs of Safety, het Balansmodel, de SPUTOVAMO (spoedeisende hulp) en eigen screeningslijsten. Het is echter niet duidelijk of instellingen met elkaar afstemmen welke instrumenten ze gebruiken. Evenmin is bekend of de instrumenten die instellingen gebruiken, ook de instrumenten zijn die het best bij de rol van de instelling passen.

Training

In het vorige hoofdstuk is al geschreven dat het trainen van medewerkers in de toepassing van het (A)PK loopt, maar nog lang niet is voltooid. Dit is ook van belang in het kader van RAAK. Naast het trainen in de toepassing van het protocol, vraagt RAAK ook dat in trainingen aan medewerkers aandacht besteed wordt aan gespreksvoering met ouders, kinderen en jongeren. Dit onderwerp komt aan bod in de trainingen die het AMK geeft en is bovendien ook uitgewerkt in het (A)PK zelf. Daarnaast behoort deze gespreksvoering met name bij hulpverlenende instellingen tot de basisvaardigheden van hun medewerkers.

Signalering, verwijzing, toeleiding en terugkoppeling

De routekaart bij het (A)PK zet de afspraken met betrekking tot het verwijzen, toeleiden en terugkoppelen uiteen. Conform de uitgangspunten van RAAK, bevatten Kindspoor en het (A)PK ook afspraken over het melden bij het AMK. Helemaal eenduidig zijn deze afspraken echter niet. Afhankelijk van de meldende instelling kan gemeld worden bij het AMK, BJAA en Vangnet Jeugd. In

Kindspoor staat weliswaar uiteengezet welke instelling wanneer aan de orde is, de routekaart bij het (A)PK is hier minder duidelijk over (zie ook tabel 2.1). De rollen en verantwoordelijkheden bij signalering en het handelen bij signalen van kindermishandeling zijn wel duidelijk in het (A)PK beschreven. Hetzelfde geldt voor de functie, rol en positie van het AMK ten opzichte van het SHG, de RvdK en de politie.

Niet in het (A)PK en Kindspoor opgenomen is het RAAK-uitgangspunt dat zorgmijding wordt opgevat als een signaal van toekomstige problemen.

Professionals beschikken niet altijd over voldoende tijd om het protocol uit te voeren. Herhaaldelijk is in de interviews aan de orde geweest dat de toenemende aandacht voor kindermishandeling leidt tot extra procedures, meer signalering en daardoor meer signalen waarmee professionals aan de slag moeten. Dat kost extra tijd. Daarnaast vraagt de opvolging van signalen, wanneer een instelling er niet zelf mee aan de slag kan, tijd van het AMK, BJAA, mogelijk de RvdK en zorgaanbieders. Bij instellingen die hulp verlenen aan kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling of getuige zijn geweest van huiselijk geweld, bestaan al wachtlijsten en hetzelfde geldt uiteraard voor BJAA. Wachttijden bij de opvolging van meldingen kan het vertrouwen van professionals die signaleren en melden in de opvolging schaden. Dat kan ertoe leiden dat zij langer proberen een casus zelf op te lossen en de benodigde hulp of interventie nog later op gang komt. RAAK legt echter juist veel nadruk op preventie en vroeg ingrijpen, omdat ingrijpen in een vroeg stadium eenvoudiger is en de problematiek dan eerder beheersbaar blijft.

Naast tijdgebrek bleek in het vorige hoofdstuk al dat een andere mogelijke reden voor niet signaleren en melden ligt in de onduidelijkheid die in de praktijk bestaat over verschillende afspraken. Deze hebben betrekking op verwijzen, toeleiden en terugkoppelen, het melden bij het AMK, en ieders rol en verantwoordelijkheden bij signalering en het handelen op signalen. Mogelijk heeft dat deels te maken met de onbekendheid van Kindspoor, waarin deze afspraken wel duidelijk uiteen gezet worden.

Intern en extern overleg

Binnen elke instelling die betrokken is bij de aanpak van kindermishandeling, bestaan mogelijkheden om intern overleg te voeren over zorgen over of vermoedens van kindermishandeling. Vaak is de aandachtsfunctionaris kindermishandeling hiervoor de aangewezen persoon. Het kan echter ook het team zijn waarin de medewerker werkt of, op een school, de zorgcoördinator. Mogelijkheden voor extern overleg zijn er ook, maar minder gestructureerd. Voor scholen bieden de ZATs deze mogelijkheid. Het AMC kent een intern transmuraal team waarbij externen aan kunnen schuiven. Andere mogelijkheden zijn casusoverleggen zoals die in het kader van huiselijk geweld, multiprobleemgezinnen en Beter Beschermd georganiseerd worden. Deze externe overlegstructuur is echter zeer divers en kent het risico van witte plekken en dubbelingen. Een knelpunt bij externe overleggen is dat zorgaanbieders dit overleg niet vergoed krijgen als het niet cliëntgebonden is.

5 CONCLUSIE

Deze evaluatie van het (A)PK en Kindspoor heeft als doel vast te stellen of deze documenten zowel in theorie als in praktijk in overeenstemming zijn met de uitgangspunten van de RAAK-aanpak. Waar dat niet het geval is, is het doel om te komen tot aanbevelingen om de huidige werkwijze wel in overeenstemming met RAAK te brengen.

Het onderzoeksdoel is uitgewerkt in onderzoeksvragen, zoals opgenomen in hoofdstuk 1. Dit hoofdstuk beantwoordt de onderzoeksvragen. Het is daartoe in twee delen gesplitst: het (A)PK en Kindspoor in de praktijk en het (A)PK en Kindspoor in relatie tot RAAK.

5.1 Het (A)PK en Kindspoor in de praktijk

Het (A)PK en Kindspoor worden door de betrokken ketenpartners in de praktijk gedeeltelijk uitgevoerd conform de opzet en uitgangspunten:

- Het (A)PK is bekend bij veruit de meeste professionals.
- Meer dan de helft van de onderzochte instellingen heeft het protocol in de eigen instelling geïmplementeerd en heeft een aandachtsfunctionaris kindermishandeling aangesteld.
- Een groot deel van de professionals, hoewel minder dan de helft, is getraind in het werken volgens het (A)PK of het eigen instellingsprotocol.
- Veiligheid krijgt bij bijna alle zorgaanbieders structureel aandacht in de contacten met kinderen en hun ouders.
- Professionals geven zelf in meerderheid aan over de voor signalering en opvolging benodigde vaardigheden te beschikken.

Uit het bovenstaande blijkt dat de instellingen aan de slag zijn gegaan met het (A)PK en Kindspoor, maar dat nog geen volledige implementatie heeft plaatsgevonden. Opvallende bevindingen zijn:

- Van de inhoud van het (A)PK lijkt de routekaart het meest bekend. Professionals zijn minder op de hoogte van de beschreven verantwoordelijkheden en de handleiding voor het praten met ouders en kinderen. Opvallend is dat zij, ondanks de bekendheid ervan, in de praktijk het (A)PK en de routekaart amper gebruiken.
- Het bespreken van zorgen met ouders en kinderen/jongeren hangt samen met het beschikken over de daarvoor benodigde vaardigheden.
- Professionals die zichzelf niet goed in staat achten met ouders en kinderen te praten over signalen, lijken ook minder te signaleren.
- Wachtlijsten, het niet direct oppakken van een melding door BJAA en AMK en een gebrekkige terugkoppeling kunnen het vertrouwen in de opvolging van meldingen schaden en daarmee de meldingsbereidheid verminderen.

- Hoewel de routekaart de mogelijkheid vermeldt om contact op te nemen met de politie voor advies, melding en aangifte, gebeurt dit in de praktijk nauwelijks. Hulpverleners vinden vaak dat hulp nodig is, geen straf. Daarnaast is niet duidelijk geworden hoeveel signalen nu daadwerkelijk door professionals worden herkend en opgepakt. Waarschijnlijk blijft dit een aandachtspunt, omdat uit het onderzoek blijkt dat er onduidelijkheid bestaat over de meldroute en angst voor de reactie van ouders een drempel vormt voor melden.

De voornemens die de ondertekenaars in Kindspoor hebben opgenomen met betrekking tot het verder opzetten van de aanpak kindermishandeling zijn grotendeels niet (geheel) uitgevoerd. Uitzonderingen hierop zijn het uitwerken van de uitgangspunten voor melding bij Vangnet Jeugd en het ondersteunen en faciliteren van (aan)melding via de in Kindspoor opgenomen routes. De niet (geheel) uitgevoerde voornemens zijn:

- Het verspreiden van Kindspoor onder en bespreken met instellingen en netwerken op de terreinen van onderwijs, hulpverlening, justitie en het medische circuit, die Kindspoor niet ondertekend hebben.
- Investeren in meersporenbeleid.
- Intern en gezamenlijk monitoren en evalueren van de interne meldcode/het (A)PK.
- Nadere uitwerking van de samenwerking tussen de vrouwenopvang en BJAA.
- Specifieke zorgmodules op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling opnemen in het Moduleboek Jeugdzorg.

Dat deze zaken zijn blijven liggen, hangt waarschijnlijk samen met het feit dat gezamenlijke monitoring en evaluatie nauwelijks heeft plaatsgevonden.

5.2 (A)PK en Kindspoor in relatie tot RAAK

Het (A)PK en Kindspoor zijn gericht op de laatste twee stappen in het zorgcontinuüm van RAAK. Op een groot aantal punten zijn zij in overeenstemming met de uitgangspunten van RAAK bij die twee stappen. Er zijn een visie en doelstellingen opgenomen in Kindspoor, er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt die waar mogelijk aansluiten bij actuele ontwikkelingen, andere samenwerkingsverbanden, protocollen, afspraken over informatie-uitwisseling en wet- en regelgeving. Kindspoor bevat een routebeschrijving voor melding en opvolging en een heldere taakomschrijving van de betrokken partijen. Wel is opgemerkt dat de routebeschrijving ruimte voor interpretatie laat en niet helemaal aansluit bij de routekaart van het (A)PK. Elke betrokken instelling faciliteert intern overleg over (vermoedens van) kindermishandeling en met het trainen van medewerkers is een begin gemaakt.

Op diverse punten is de Amsterdamse aanpak echter niet (geheel) in overeenstemming met RAAK:

- Niet alle relevante partijen hebben Kindspoor ondertekend. Daardoor, en ook door de timing van Kindspoor, dat is opgesteld na het (A)PK, vormt Kindspoor niet het beleidsmatig kader dat vereist is om ketenpartners te binden aan de implementatie en uitvoering van het (A)PK.
- De doelen in Kindspoor zijn onvoldoende SMARTIE.
- Kennis over knelpunten en succesfactoren in de regionale keten wordt niet periodiek geïnventariseerd en benut voor bijstelling van de werkwijze.
- Er zijn geen afspraken gemaakt over controle van en aanspreken op taken, het eventueel bijstellen van afspraken, sancties bij het niet nakomen van afspraken, een regionaal registratiesysteem, de samenwerking met de aanpak van huiselijk geweld en zorgcoördinatie. De afspraken met betrekking tot zorg zijn zeer summier.
- Het is niet geheel duidelijk hoe de ondertekenaars van Kindspoor de afspraken intern gaan borgen.
- Het gebruik van evidence based instrumenten voor signalering en het borgen van veiligheid is niet in het (A)PK en Kindspoor opgenomen. In de praktijk worden wel instrumenten gebruikt, maar instellingen lijken dit nauwelijks op elkaar af te stemmen.
- De rol van de JGZ ontbreekt grotendeels in Kindspoor. Zowel de JGZ als het AMK komen volgens RAAK in aanmerking voor extra investeringen, maar het is niet duidelijk of die investeringen in Amsterdam hebben plaatsgevonden.
- Zorgmijding is niet opgenomen als signaal van toekomstige problemen.
- Voldoende tijd voor professionals voor het uitvoeren van het protocol is een aandachtspunt, zeker gezien de verwachte toename van signalen en meldingen.

De reden voor deze afwijkingen ligt deels in het feit dat Kindspoor en het (A)PK dateren van vóór RAAK. Zo wordt ook nog geen aandacht besteed aan meisjesbesnijdenis en het CJG, onderwerpen die pas later echt aandacht hebben gekregen. Een andere reden is dat sommige afspraken onvoldoende zijn uitgewerkt. Dan gaat het bijvoorbeeld over de doelstellingen en de wijze waarop ondertekenaars implementatie in de eigen organisatie borgen.

Het volgende en laatste hoofdstuk gaat in op de mogelijkheden om het (A)PK, Kindspoor en de Amsterdamse praktijk (meer) in overeenstemming te brengen met RAAK.

Deze verbeterpunten laten onverlet dat er in Amsterdam-Amstelland al veel gebeurt op het gebied van de signalering en opvolging van kindermishandeling. De afgelopen jaren is de aandacht voor deze problematiek duidelijk toegenomen en zijn instellingen en professionals zich meer bewust geworden van hun rol bij het bestrijden daarvan. RAAK kan gezien worden als een verbeterslag in een proces dat voortdurend in ontwikkeling is. De ervaringen met het (A)PK en Kindspoor bieden, naast de uitgangspunten van RAAK, belangrijke handvatten voor deze verbeterslag.

6 VERBETERMOGELIJKHEDEN

De hoofdstukken 3 en 4 maken duidelijk dat er zowel in de uitvoering van de afspraken in het (A)PK en Kindspoor, als in de aansluiting van deze documenten bij RAAK, mogelijkheden voor verbetering zijn. Deze verbetermogelijkheden worden in dit hoofdstuk beschreven. Het uitgangspunt daarbij is de aansluiting van het (A)PK en Kindspoor bij RAAK. Verbeterpunten die voortvloeien uit de uitvoering in Amsterdam-Amstelland op dit moment worden daarbij meegenomen, omdat de praktijk immers waardevolle lessen voor de toekomst biedt.

6.1 Relatie tussen beleidsmatig kader en protocol

Het startpunt voor een goede uitvoering van elke mogelijke aanpak van kindermishandeling is dat alle relevante partijen betrokken zijn, bekend zijn met de werkwijze en deze ook hanteren. Daarvoor is het naar onze mening noodzakelijk dat er een gemeenschappelijk beleidsmatig strategisch kader wordt geformuleerd, waar partijen zich aan committeren en waaruit een werkwijze voor het handelen in de praktijk voortvloeit.

Het (A)PK en Kindspoor kunnen in hun huidige hoedanigheid niet als zodanig functioneren. Beide trajecten zijn vooral operationele trajecten, die zijn gericht op de handelingen die moeten worden verricht wanneer er sprake is van (vermoedens van) kindermishandeling. Beide trajecten bieden geen tactisch en strategisch beleidskader waarin de ambitie en de centrale doelen van de gezamenlijke aanpak van kindermishandeling zijn omschreven (strategisch niveau) en waarin is aangegeven langs welke wegen de gemeente samen met de ketenpartners deze doelen wil bereiken (tactisch niveau). Kindspoor en (A)PK beperken zich tot werkafspraken met betrekking tot signalering en opvolging. De RAAK-aanpak gaat veel verder en omvat het gehele spectrum van preventie tot en met hulpverlening en nazorg. Dat brede spectrum moet het uitgangspunt zijn voor een specifiek op de Amsterdamse situatie toegespitst beleidskader.

Het is belangrijk de Amsterdamse aanpak van kindermishandeling in te bedden in het landelijke beleid. RAAK vormt op dit moment het landelijk beleidskader voor de aanpak van kindermishandeling. Het ligt voor de hand om bij de gemeentelijke uitwerking hiervan op strategisch beleidsniveau aan te sluiten bij het gemeentelijk beleid op het gebied van huiselijk geweld. De gemeente moet op basis van RAAK een eigen visie op en (SMARTIE) doelstellingen voor de aanpak van kindermishandeling opstellen die passen bij de specifieke Amsterdamse situatie en aansluiten bij de aanpak van huiselijk geweld. De visie en doelstellingen betreffen het strategische beleidsniveau en geven antwoord op de vragen waarom de gemeente de aanpak van

kindermishandeling tot zijn taak rekent en welk (maatschappelijk) doel de gemeente met deze aanpak beoogt. Op tactisch niveau maakt de gemeente vervolgens met betrokken ketenpartners afspraken over implementatie, uitvoering en evaluatie van de werkwijze. Het uitvoeringsprotocol kindermishandeling kan dan vervolgens als instrument in dit beleidsmatig kader worden ingebed.

Het is voor het scheppen van de voorwaarden voor het handelen volgens het protocol, zoals training, bekendheid met de werkwijze en capaciteit, belangrijk dat het beleidskader door alle relevante partijen onderschreven wordt. Uiteindelijk valt of staat de uitvoering echter met het daadwerkelijk toekennen van middelen aan de implementatie en uitvoering van het protocol door de betrokken organisaties. In dit kader verdienen het AMK en de JGZ bijzondere aandacht. Het AMK omdat stijgende aandacht voor kindermishandeling en een betere signalering zal leiden tot meer adviesvragen en meldingen. De JGZ omdat RAAK om een investering in (outreaching) contact tussen gezinnen en voorzieningen vraagt.

De beleidscyclus wordt rond wanneer de gemeente de uitvoering van het beleid monitort. Dat kan door aan de geformuleerde doelstellingen meetbare indicatoren te koppelen, deze op te nemen in subsidiebeschikkingen en (half)jaarlijks te inventariseren en analyseren. Op die manier heeft de gemeente zicht op de voortgang van het beleid en kan dit, indien nodig, aanpassen. Dit lijkt een grote en omvangrijke operatie te worden, maar hoeft dat naar onze mening niet te zijn. De effecten kunnen en moeten op verschillende niveaus gemeten worden, vanaf het basale niveau (is uitgevoerd wat we hebben afgesproken) tot aan het niveau van maatschappelijke effecten (vermindering aantal gevallen van, voorkomen dat, et cetera) kunnen standaard indicatoren en bijpassende meetinstrumenten worden ontwikkeld waarover via zelfrapportages van uitvoerende instellingen kan worden gerapporteerd. Wij bevelen aan te starten met een beperkt aantal indicatoren en geleidelijk aan een monitorsysteem op te bouwen.

6.2 Inrichting van de werkwijze

De werkwijze die in het (A)PK en Kindspoor is uiteengezet, kan op een aantal punten worden verbeterd om het proces voor zowel de instellingen en professionals als voor de cliënten prettiger te laten verlopen.

Casus centraal

De werkwijze gaat nu uit van de bevoegdheden die de verschillende betrokken instellingen hebben. Een casus wordt van instelling naar instelling doorgegeven, waarbij slachtoffers steeds weer opnieuw hun verhaal moeten vertellen, vaak opnieuw onderzoek wordt gedaan en cliënten vaak moeten wachten tot ze door de volgende instelling geholpen kunnen worden.

Mogelijk een meer efficiënte aanpak, die ook voor de cliënten prettiger is, is om per casus één hulpverlener verantwoordelijk te maken voor het hele traject, vanaf het signaal tot aan het aflopen van de interventie van zorginstellingen of de RvdK. Deze 'casusbegeleider' is verantwoordelijk voor het aanleveren van de juiste informatie bij instellingen als het AMK, BJAA en de RvdK en begeleidt de cliënt tijdens eventuele wachttijden. Dit kan gecombineerd worden met een meersporenbeleid, dat tot nu toe in deze regio in zaken van kindermishandeling nog onvoldoende uit de verf komt. De 'casusbegeleider' wordt dan ook verantwoordelijk voor het op elkaar afstemmen van de verschillende hulpverleningstrajecten binnen een gezin.

Een eenduidige aanmeldroute

Een eenduidige aanmeldroute ontbreekt op dit moment. Een dergelijke route is om twee redenen van belang. Ten eerste maakt een dergelijke route het voor professionals eenvoudig te onthouden waar ze met signalen over kindermishandeling terecht kunnen. Ten tweede leidt een eenduidige route tot een centraal verzamelpunt voor alle signalen rondom kindermishandeling, hetgeen kennis oplevert over de aard en omvang van de problematiek die nuttig is voor toekomstig beleid. In de ideale situatie komen alle signalen bij een enkele instelling terecht en bepaalt die instelling vervolgens, in overleg met de melder, hoe in een casus gehandeld moet worden en wie de verantwoordelijkheid voor de casus krijgt. De centrale rol in de aanpak van kindermishandeling die RAAK voor het CJG vraagt, dient ook in deze eenduidige aanmeldroute ingebed te worden en niet tot een aparte structuur te leiden.

Externe overleggen over zorgen rondom kindermishandeling kunnen gekoppeld worden aan deze eenduidige aanmeldroute. Zeker moet zijn dat signalen van alle mogelijke terreinen waar een kind mee te maken heeft ergens samenkomen zodat instellingen niet langs elkaar heen werken.

Verwant hiermee is het kunnen beschikken over een centraal, regionaal registratiesysteem. Dat is er op dit moment niet. Er zijn verschillende ontwikkelingen om te komen tot verschillende registratiesystemen, zoals Matchpoint, het Elektronisch Kind Dossier en de Verwijsindex Risicjongeren. Het gevaar van doublures is hierbij duidelijk aanwezig en dient bij de verdere ontwikkeling voldoende aandacht te krijgen.

Instrumentarium

Op dit moment werken de bij (A)PK en Kindspoor betrokken instellingen nog niet structureel met evidence based instrumenten voor het borgen van structurele aandacht voor veiligheid. Nog lang niet alle instellingen gebruiken evidence based instrumenten voor de signalering van kindermishandeling. Bij de verdere ontwikkeling van het handelingsprotocol verdient het instrumentarium dan ook nadere aandacht. Uit RAAK vloeit voort dat ook zorgmijding dan in de afspraken wordt opgenomen als signaal van toekomstige problemen.

Meisjesbesnijdenis

Vrouwelijke genitale verminking is een onderwerp dat opgenomen dient te worden in de werkwijze inzake kindermishandeling. Dit onderwerp loopt door de hele werkwijze heen, van signaal tot hulpverlening en juridische stappen tegen de ouders.

6.3 Preventie

Voorlichting en preventie zijn andere activiteiten dan het signaleren van kindermishandeling en het opvolgen van signalen. Ze hebben een ander doel, namelijk het voorkomen van problematiek. Kindspoor en het (A)PK zijn echter gericht op het opsporen van bestaande problematiek. Hierboven is al beschreven dat RAAK een beleidsmatig kader vergt dat breder is dan Kindspoor en waarin preventie is opgenomen als onderdeel van de aanpak van kindermishandeling. RAAK besteedt veel aandacht aan preventie, een onderdeel dat van groot belang is voor een aanpak die ook op de lange termijn resultaat sorteert, maar die in het Amsterdamse beleid op dit moment geheel ontbreekt.

Uit dat bredere beleidsmatig kader vloeien activiteiten voort op verschillende deelgebieden van de aanpak, waaronder voorlichting, preventie, signalering en opvolging. Voor een regionale meldcode kindermishandeling is van belang dat deze goed aansluit op de activiteiten die in het kader van voorlichting en preventie worden ondernomen. Daarmee wordt bedoeld dat:

- De doelgroepen waarop de voorlichting zich richt, weten hoe ze moeten handelen bij (vermoedens) van kindermishandeling. Deze werkwijze kan niet afwijken van het handelingsprotocol.
- Bij preventie gebruikgemaakt wordt van de kennis over kindermishandeling, uit de praktijk, met name over risicofactoren. De centrale registratie die voor het handelingsprotocol wordt opgezet, dient hier rekening mee te houden. Maar ook de bij het handelingsprotocol betrokken instellingen beschikken in dit kader over waardevolle kennis.

6.4 Overige verbeterpunten

Monitoring en evaluatie

De werkwijze inzake kindermishandeling zal, gezien de slagen die met name in de uitvoering nog gemaakt moeten worden, de komende tijd een leerproces blijven. Monitoring en evaluatie is dan ook van belang:

- Streef ernaar eenmaal per jaar met alle betrokken partijen om tafel te zitten en alle aspecten van de werkwijze te evalueren.
- Monitor de diverse aspecten van implementatie en uitvoering van de werkwijze.

Zorgaanbod

Voldoende zorgaanbod is een voorwaarde voor signalering, omdat dit in grote mate het vertrouwen in de opvolging bepaalt. Daarbij gaat het om zowel de capaciteit als de kwaliteit van dit aanbod. Het betreft vaak gezinnen waar meer dan alleen (een risico op) kindermishandeling speelt. Daarom dient bij het zorgaanbod rekening gehouden te worden met de mogelijkheid gezinnen langdurig te kunnen begeleiden.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Respondenten interviews

- Academisch Medisch Centrum – Rian Teeuw
- Advies- en Meldpunt Kindermishandeling - Anja Dijkhuis en Paul Smits
- Altra jeugdzorg: Hermien Buijsse
- De Bascule - Atanka Mensink
- Blijfgroep – Marjan Hol
- Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam - Vincent Fafieani
- GGD, Jeugdgezondheidszorg - Paula van Velsen
- GGD, Vangnet Jeugd - Ineke Schram
- GGZ In Geest - Woike Helder
- Huisartsenkring – Pieter Houwink
- HVO Querido – Marijke Gessel
- Jeugd Riagg Noord Holland-Zuid - Kees Bastiaanse
- MEE – Myra Matser
- MOC Kabouterhuis – Ruud Groen
- OM - Joke Veldt
- Raad voor de Kinderbescherming - Vanessa Penn en Linda van Veen
- Raster Maatschappelijke Dienstverlening – Brechtje Mantel
- Regiopolitie Amsterdam-Amstelland - Mariet Molenaar
- Samenwerkingsverband VO Amstelland – Theo te Brake
- Samenwerkingsverband VO Amsterdam - Joy Bijleveld
- SO&T - Cécile Winkelman
- Spirit - Baukje Vermeiden
- Vita Welzijn en Advies (Steunpunt Huiselijk Geweld Amstelveen) - Rozemarijn Sluijters
- De Waag - Ivo Pothaar en Barbara van Roozendaal

BIJLAGE 2

Toetsingskader RAAK-aanpak

Het protocol en Kindspoor zijn gericht op het melden van/handelen op signalen van (vermoedens van) kindermishandeling. Langs RAAK gelegd betekent dit, dat ze betrekking hebben op de volgende stappen in het zorgcontinuüm: 'vroeg interventie bij de eerste signalen' en 'diagnostiek en interventie na kindermishandeling'. Daarnaast is de aanvulling op het zorgcontinuüm 'Kindermishandeling en huiselijk geweld' relevant.

Tabel B2.1 Toetsingskader deel I – Uitvoeringspraktijk (A)PK en Kindspoor in regio Amsterdam

BELEIDSMATIG
Ketenpartners ervaren de gemaakte afspraken in (A)PK en Kindspoor als eenduidig en volledig.
INSTITUTIONEEL
Kindspoor-instellingen hebben een eigen meldcode/protocol kindermishandeling inclusief stroomschema opgesteld en professionals zijn getraind in het handelen volgens deze richtlijn. In het protocol zijn de handelingen vastgelegd die een medewerker verricht indien er sprake is van een vermoeden van kindermishandeling. Kindspoor-instellingen werken met de definitie van kindermishandeling die daarin is opgenomen.
Kindspoor-instellingen waarvan het werkveld breder is dan huiselijk geweld/kindermishandeling hebben een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en deze is bekend binnen de instelling.
Kindspoor-instellingen stimuleren hun medewerkers in het werken volgens de interne meldcode/het (A)PK/Kindspoor.
Kindspoor-instellingen investeren in deskundigheidsbevordering m.b.t. de interne meldcode/het (A)PK/Kindspoor.
Kindspoor-instellingen monitoren de interne meldcode/het (A)PK/Kindspoor en evalueren jaarlijks, intern en gezamenlijk.
Kindspoor-instellingen investeren conform in meersporenbeleid waarin vertegenwoordigers van betrokken instellingen een plan van aanpak maken voor het kind, de niet-geweldplegende ouder en/of de pleger.
Kindspoor wordt verspreid onder en besproken met instellingen en netwerken op de terreinen onderwijs, hulpverlening, justitie en uit het medische circuit, die Kindspoor niet ondertekend hebben.

Vervolg tabel B2.1 Toetsingskader deel I – Uitvoeringspraktijk (A)PK en Kindspoor in regio Amsterdam

UITVOERING
<p>Instellingen waar (vermoede) kindermishandeling gemeld wordt, koppelen aan de melder terug welke actie is ondernomen.</p> <p>(Aan)melding via de in Kindspoor opgenomen routes wordt ondersteund en gefaciliteerd door de Kindspoor-instellingen.</p> <p>De uitgangspunten voor melding bij Vangnet Jeugd zijn uitgewerkt, zodat duidelijk is wanneer er precies sprake is van een 'zorgelijke situatie'.</p> <p>Bureau Jeugdzorg heeft een vaste contactpersoon voor Vrouwenopvang Amsterdam en De Roggeveen. Tussen deze organisaties zijn de lijnen kort. Indicaties worden sneller afgegeven.</p> <p>RvdK, BJAA/AMK en zorgaanbieders hebben heldere afspraken over het aanleveren van informatie bij een zorgmelding. Bij een zorgmelding door BJAA aan RvdK worden expertise en ervaring van de behandelaars meegenomen. Een verzoek tot onderzoek aan de RvdK is mogelijk, mits de informatie voor een goede onderbouwing voor de Raad bij BJAA is aangeleverd.</p> <p>Het aspect veiligheid is standaard opgenomen in alle formulieren van BJAA en zorgaanbieders.</p> <p>Specifieke zorgmodules op het gebied van huiselijk geweld/kindermishandeling worden opgenomen in het Moduleboek Jeugdzorg, o.v.v. samenwerking met gespecialiseerde instellingen.</p> <p>Er is nagegaan of het mogelijk is kinderen van vrouwen in de opvang standaard kunnen worden gezien door BJAA/GGZ-jeugd en er zijn afspraken gemaakt over verdere hulpverlening. Ook is nagegaan of kinderen die te zwaar beschadigd zijn voor verblijf op de crisisafdeling van de Vrouwenopvang, na indicering door BJAA een snelle plaatsing in een jeugdzorgprogramma kunnen krijgen.</p> <p>Er is een programma-aanbod voor kinderen in de Vrouwenopvang en voor ouders. BJAA heeft een lijst opgesteld van programma's die niet bedreigend zijn voor de ouders, voor gebruik door de opvang.</p>
INDIVIDUEEL
<p>Professionals zijn bekend met het bestaan van het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling, vinden dit duidelijk, zijn getraind in het handelen volgens dit protocol en gebruiken het.</p> <p>Professionals zijn bekend met het bestaan van Kindspoor.</p> <p>Professionals kennen de verschillende vormen van kindermishandeling.</p> <p>Professionals weten welke verantwoordelijkheid zij hebben bij (vermoedens van) kindermishandeling.</p> <p>Professionals kunnen kindermishandeling signaleren en doen dit ook.</p> <p>Professionals kunnen een gesprek met ouders voeren n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling en doen dit ook.</p> <p>Professionals kunnen een gesprek met kind/jongere voeren n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling en doen dit ook.</p> <p>Professionals kennen de routekaart en gebruiken deze.</p>

Vervolg tabel B2.1 Toetsingskader deel I – Uitvoeringspraktijk (A)PK en Kindspoor in regio Amsterdam

Professionals volgen de (aan)meldroutes die zijn opgenomen in Kindspoor.
 Professionals weten waar zij voor advies over (vermoede) kindermishandeling terecht kunnen en vragen ook advies.
 Professionals weten waar zij (vermoede) kindermishandeling formeel kunnen melden en doen dit ook.
 Meldrecht en privacy-aspecten met betrekking tot informatie-uitwisseling zijn bij alle professionals bekend.
 Professionals zijn op de hoogte van het bestaan en de functie van het AMK.

Tabel B2.2 Toetsingskader deel II – Spiegeling Amsterdamse aanpak aan RAAK-aanpak

BELEIDSMATIG

Er is sprake van een door alle betrokken partijen gedeelde visie en doelstelling met betrekking tot het signaleren en melden van kindermishandeling.
 Er zijn samenwerkingsafspraken tussen alle betrokken partijen in de regio in de hele keten van signalering, interventies en zorg over een goed werkende beleidsstructuur; het prioriteit geven aan een verscherpte ketenaanpak; een regionaal registratiesysteem; samenwerking met het circuit rond de aanpak van huiselijk geweld; zorgcoördinatie: wanneer, hoe en wie, kwaliteitscriteria; rol en verantwoordelijkheden van betrokken instellingen mbt verlenen van zorg, hulp en bescherming.
 Samenwerkingsafspraken sluiten aan bij bredere regionale afspraken i.h.k.v. CJG, EKD, ZAT, VIR (Verwijsindex Risicjongeren).
 Samenwerkingsafspraken sluiten aan bij reeds bestaande samenwerkingsverbanden/convenanten, verwijsprotocollen en afspraken betreffende samenwerking en informatie-uitwisseling.
 Kennis over knelpunten en succesfactoren in de regionale keten wordt periodiek geïnventariseerd en benut voor bijstelling van de werkwijze.
 Er is een convenant Regionale Aanpak Kindermishandeling waarin doelen en samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd en uitgewerkt: SMARTIE doelen; wijze van uitvoering afspraken; wijze en tijdstip van overleg; wijze van vertalen knelpunten en aanbevelingen vanuit uitvoeringspraktijk naar beleidsniveau; ondertekening door alle betrokken partijen; interne borging door alle partijen; afspraken over monitoring & evaluatie, controle van en aanspreken op taken, eventueel bijstellen van afspraken, sancties bij niet nakomen van afspraken.
 Knelpunten en aanbevelingen vanuit de uitvoering worden vertaald naar beleidsniveau en worden daar opgepakt.

Vervolg tabel B2.2 Toetsingskader deel II – Spiegeling Amsterdamse aanpak aan RAAK-aanpak

INSTITUTIONEEL
<p>Elke instelling gebruikt de bij haar rol passende, best mogelijke instrumenten en methoden voor signalering van risico's op kindermishandeling, feitelijke kindermishandeling en taxatie van veiligheid van het kind. Er is uniformiteit en transparantie in de hiervoor gebruikte instrumenten.</p> <p>Elke instelling heeft mogelijkheden voor intern en extern overleg bij zorgen of vermoedens. Bij extern overleg zijn daarover duidelijke afspraken met ketenpartners gemaakt.</p> <p>Elke instelling zorgt ervoor dat medewerkers getraind zijn in de toepassing van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling en toetst de toepassing hiervan regelmatig.</p> <p>Beroepskrachten hebben voldoende tijd om het instellingsprotocol uit te voeren.</p>
UITVOERING
<p>Bij de uitvoering van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling en Kindspoor staat de veiligheid van kinderen tijdens het gehele traject voorop. Gebruik van Structural Decision Making en CARE-NL.</p> <p>Het CJG heeft (<i>krijgt?</i>) een centrale rol in de aanpak van kindermishandeling: het bundelt signalen; interpreteert en weegt signalen; intervenueert waar nodig; verwijst naar/indiceert voor jeugdzorg, GGZ, zorg voor mensen met beperkingen; coördineert en evalueert effecten van de interventies; heeft een rol in het trainen van professionals in het signaleren.</p> <p>Er zijn in de regio heldere afspraken over advies vragen en melden bij het AMK, waarbij de functie, rol en positie van het AMK t.o.v. het ASHG, de RvdK en de politie helder zijn. Deze afspraken zijn bekend bij alle betrokkenen en worden nageleefd.</p> <p>Er wordt in Amsterdam maximaal en outreachend geïnvesteerd in het bereik van de jgz (want: signalering vereist contact tussen gezinnen en voorzieningen).</p> <p>Het AMK heeft voldoende middelen om taken uit te voeren, berekend op optimale doorlooptijden en een toename van de meldingen met 15% in de eerste jaren.</p> <p>De rollen en verantwoordelijkheden bij signalering en het handelen bij (verschillende maten van ernst van) signalen van kindermishandeling zijn voor alle betrokken organisaties duidelijk.</p> <p>Er zijn instrumenten beschikbaar voor actieve signalering door professionals: gespreksprotocol Samen Starten, ITSEA, SDQ.</p> <p>Zorgmijding wordt opgevat als een signaal van mogelijke toekomstige problemen.</p> <p>Screening van alle kinderen bij spoedeisende hulp en huisartsenposten m.b.t. checklist op mogelijkheid kindermishandeling of verwaarlozing; SPUTOVAMO-formulier; handelen volgens vast protocol bij vermoedens kindermishandeling.</p> <p>Afspraken m.b.t. verwijzen, toeleiden en terugkoppelen zijn vastgelegd in (protocollen met) verwijs- en consultatieroutes. Deze keten is duidelijk en volledig en wordt in de praktijk gevolgd.</p> <p>Er is een regionale meldcode voor handelen bij kindermishandeling.</p>

Vervolg tabel B2.2 Toetsingskader deel II – Spiegeling Amsterdamse aanpak aan RAAK-aanpak

De regionale meldcode en instellingsprotocollen sluiten aan bij landelijke sectorale en/of beroepsgerichte meldcodes en richtlijnen, bij privacywetgeving en – reglementen, besteden aandacht aan meisjesbesnijdenis en zijn voorzien van een routekaart.
In trainingen aan uitvoerend medewerkers wordt aandacht besteed aan gespreksvoering met ouders, kinderen en jongeren n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling.
Draagvlak bij alle betrokken partijen.

INDIVIDUEEL

Alle professionals weten welke rol en verantwoordelijkheden zij hebben in de aanpak van kindermishandeling.
Er bestaat bij de professionals die signaleren en melden vertrouwen in de opvolging van meldingen.

BIJLAGE 3

Ondertekenaars Kindspoor

- Altra Jeugdzorg
- AMC de Meren, sector jeugdpsychiatrie
- Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam
- De Bascule
- Gemeente Amsterdam
- GGD-Amsterdam
- GGZ-Buitenamstel
- GGZ-Mentrum Polikliniek
- HVO-Querido
- M.O.C. 't Kabouterhuis
- Raad voor de Kinderbescherming
- Regiopolitie Amsterdam-Amstelland
- Spirit
- Stichting Vrouwenopvang Amsterdam

BIJLAGE 4

Vragenlijst

Bij welke van de volgende instellingen bent u werkzaam?

☐ Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Amsterdam	☐ Maatschappelijk werk
☐ Altra jeugdzorg	☐ MEE Amstel en Zaan
☐ Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam	☐ MOC-Kabouterhuis
☐ Centrum voor Jeugd en Gezin	☐ Ouder Kind Centrum
☐ De Bascule	☐ Politie Amsterdam-Amstelland
☐ De Waag	☐ Raad voor de Kinderbescherming
☐ GGD Amsterdam	☐ Speciaal onderwijs
☐ GGD Amsterdam, Vangnet & Advies	☐ Spirit
☐ GGD, JGZ	☐ Steunpunt Huiselijk Geweld
☐ GGD, Vangnet Jeugd	☐ Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra, JGZ
☐ Huisartsen(praktijk)	☐ Verloskundigenzorg/kraamverzorging
☐ In Geest	☐ Ziekenhuis
☐ Jeugd Riagg Noord-Holland Zuid	☐ Anders, namelijk
	____

Wat voor functie bekleedt u binnen uw instelling?

- ☐ Uitvoerend
- ☐ Leidinggevend
- ☐ Management
- ☐ Directie
- ☐ Zelfstandige

In welk geografisch gebied bent u werkzaam? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Gemeente Amsterdam
- ☐ Gemeente Aalsmeer
- ☐ Gemeente Amstelveen
- ☐ Gemeente Uithoorn
- ☐ Gemeente Diemen
- ☐ Gemeente Ouderamstel
- ☐ Gemeente Haarlemmermeer
- ☐ Elders, namelijk
-

Deel I Kennis van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling en Kindspoor

Bent u bekend met het bestaan van het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Bent u bekend met het bestaan van Kindspoor?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Heeft uw eigen instelling een richtlijn (werkinstructie) voor het handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling?

- ☐ Ja
- ☐ Nee → [Ga verder met vraag Heeft u een training gehad in het werken volgens h...](#)
- ☐ Dat weet ik niet → [Ga verder met vraag Heeft u een training gehad in het werken volgens h...](#)

Heeft u een training gehad in het werken volgens de eigen richtlijn / het protocol kindermishandeling van uw instelling?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Heeft u een training gehad in het werken volgens het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling?

- ☐ Ja
☐ Nee

Wordt u binnen uw instelling voldoende gestimuleerd in het werken volgens het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling?

- ☐ Ja
☐ Nee

Is er binnen uw instelling een aandachtsfunctionaris kindermishandeling aangesteld?

- ☐ Ja
☐ Nee → Ga verder met vraag Kunt u aangeven in welke mate u naar uw mening ove...
☐ Weet ik niet → Ga verder met vraag Kunt u aangeven in welke mate u naar uw mening ove...

Weet u wie dit is?

- ☐ Ja
☐ nee

Kunt u aangeven in welke mate u naar uw mening over onderstaande kennis/vaardigheden beschikt?

	Voldoende	Onvoldoende	Niet van toepassing
Kennis van de verschillende vormen van kindermishandeling	☐	☐	☐
Het kunnen signaleren van kindermishandeling	☐	☐	☐
Het voeren van een gesprek met ouders n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐
Het voeren van een gesprek met een kind/jongeren n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐
De rol van andere instellingen bij de aanpak van kindermishandeling	☐	☐	☐

Kunt u aangeven waar u deze kennis/vaardigheden heeft opgedaan? (meerdere keuzes per subvraag mogelijk)

	Werkervaring	Opleiding	(Amsterdams) Protocol Kindermishandeling	Eigen richtlijn instelling	Anders
Kennis van de verschillende vormen van kindermishandeling	☐	☐	☐	☐	☐
Het kunnen signaleren van kindermishandeling	☐	☐	☐	☐	☐
Het voeren van een gesprek met ouders n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐	☐	☐
Het voeren van een gesprek met een kind/jongere n.a.v. (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐	☐	☐
De rol van andere instellingen bij de aanpak van kindermishandeling	☐	☐	☐	☐	☐

Kent u de 'Routekaart voor zorgsignalering en handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling' van het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling?

- ☐ Ja
☐ Nee

Waar denkt u dat u voor advies over (een vermoeden van) kindermishandeling terecht kunt? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ De aandachtsfunctionaris kindermishandeling in uw instelling
- ☐ De politie
- ☐ Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling
- ☐ Het Crisisteam van Bureau Jeugdzorg
- ☐ Het Mobiel Crisis Team van de GGZ
- ☐ Vangnet Jeugd
- ☐ Bureau Jeugdzorg
- ☐ De Raad voor de Kinderbescherming
- ☐ Collega's
- ☐ Het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld
- ☐ Ouder- en Kind Centra
- ☐ Anders, namelijk
- ☐ Weet ik niet

Waar denkt u dat u (een vermoeden van) kindermishandeling kunt melden? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ De aandachtsfunctionaris kindermishandeling in uw instelling
- ☐ De politie
- ☐ 112
- ☐ Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling
- ☐ Het Crisisteam van Bureau Jeugdzorg
- ☐ Het Mobiel Crisis Team van de GGZ
- ☐ Vangnet Jeugd
- ☐ Bureau Jeugdzorg
- ☐ De Raad voor de Kinderbescherming
- ☐ Collega's
- ☐ Het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld
- ☐ Ouder- en Kind Centra
- ☐ Anders, namelijk
- ☐ Weet ik niet

Als u (een vermoeden van) kindermishandeling wilt melden of daar advies over wilt vragen, kunt u in uw beroepspraktijk dan zonder meer persoonsgegevens overdragen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ja, zonder meer.
- ☐ Nee, het overdragen van persoonsgegevens is uitsluitend mogelijk nadat de ouders daarvoor toestemming hebben gegeven.
- ☐ Nee, het overdragen van persoonsgegevens is uitsluitend mogelijk in geval van een zeer ernstige of levensbedreigende situatie.
- ☐ Nee, het overdragen van persoonsgegevens is uitsluitend mogelijk met een organisatie waarmee mijn instelling een privacyovereenkomst
- ☐ Nee, het overdragen van persoonsgegevens is in het geheel niet mogelijk.
- ☐ Weet ik niet

Deel II Werkwijze rondom het melden van (vermoedens van) kindermishandeling in de praktijk

Hoe vaak heeft u het afgelopen jaar zelf (vermoedens van) kindermishandeling gesignaleerd?

- ☒ 0 keer ➡ Ga verder met vraag Deel III Tevredenheid over het Amsterdams Protocol Kindermishandeling
- ☐ 1 keer
- ☐ 2 keer
- ☐ 3 keer
- ☐ 4 keer
- ☐ 5 keer
- ☐ 6 keer
- ☐ 7 keer
- ☐ 8 keer
- ☐ 9 keer
- ☐ 10 keer
- ☐ meer dan 10 keer

Heeft u de laatste keer dat u (vermoedens van) kindermishandeling signaleerde de 'Routekaart voor zorgsignalering en handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling' van het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling geraadpleegd?

- ☐ Ja
☐ Nee

Heeft u de laatste keer het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling geraadpleegd?

- ☐ Ja
☐ Nee

Heeft u de laatste keer advies over de situatie gevraagd?

- ☐ Ja
☐ Nee ➡ Ga verder met vraag Heeft u de situatie de laatste keer besp...

Aan wie heeft u toen advies gevraagd? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ De aandachtsfunctionaris kindermishandeling in mijn instelling
☐ De politie
☐ Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling
☐ Het Crisisteam van Bureau Jeugdzorg
☐ Het Mobiel Crisis Team van de GGZ
☐ Vangnet Jeugd
☐ Bureau Jeugdzorg
☐ De Raad voor de Kinderbescherming
☐ Collega's
☐ Het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld
☐ Ouder- en Kind Centra
☐ Anders, namelijk

Heeft u de situatie de laatste keer besproken met de ouders van het kind/de jongere?

- ☐ Ja ➡ Ga verder met vraag Heeft u de laatste keer in een gesprek m...
☐ Nee

Waarom heeft u de situatie niet met de ouders van het kind/de jongere besproken?

Heeft u de laatste keer in een gesprek met het kind/de jongere informatie over de situatie verzameld?

- ☐ Ja ➡ Ga verder met vraag Heeft u de laatste keer een formele meld...
☐ Nee

Waarom heeft u geen informatie over de situatie verzameld in een gesprek met het kind/de jongere?

Heeft u de laatste keer een formele melding gedaan?

- ☐ Ja
☐ Nee ➡ Ga verder met vraag Als u terugkoppeling krijgt op een melding, verho...

Waar heeft u de gesignaleerde (vermoedens van) kindermishandeling formeel gemeld? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ De aandachtsfunctionaris kindermishandeling in mijn instelling
- ☐ De politie
- ☐ 112
- ☐ Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling
- ☐ Het Crisis team van Bureau Jeugdzorg
- ☐ Het Mobiel Crisis Team van de GGZ
- ☐ Vangnet Jeugd
- ☐ Bureau Jeugdzorg
- ☐ De Raad voor de Kinderbescherming
- ☐ Collega's
- ☐ Het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld
- ☐ Ouder- en Kind Centra
- ☐ Anders, namelijk
-

Heeft u van de instelling waar u de melding heeft gedaan, een terugkoppeling ontvangen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Als u terugkoppeling krijgt op een melding, verhoogt dat dan uw bereidheid om (een vermoeden van) kindermishandeling te melden?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Deel III Tevredenheid over het Amsterdams Protocol Kindermishandeling

Vindt u de volgende onderdelen van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling en Kindspoor duidelijk?

	Duidelijk	Onduidelijk	Weet ik niet/niet van toepassing
De belegging van verantwoordelijkheden bij het signaleren, melden en reageren op (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐
De beschrijving van signalen van kindermishandeling	☐	☐	☐
de handreiking voor het voeren van gesprekken met ouders naar aanleiding van (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐
de handreiking voor het voeren van gesprekken met kinderen/jongeren naar aanleiding van (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐
De 'Routekaart voor zorgsignalering en handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling'	☐	☐	☐
Het advies dat het AMK geeft bij vragen naar aanleiding van (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐
De terugkoppeling over door u gedane meldingen van (vermoedens van) kindermishandeling	☐	☐	☐

Tot slot

Ervaat u knelpunten in het werken met het (Amsterdams) Protocol Kindermishandeling, de bijbehorende Routekaart en Kindspoor?

- ☐ Ja
- ☐ Nee Beëindig vragenlijst

Welke knelpunten ervaart u in het werken met het Amsterdams Protocol Kindermishandeling, de bijbehorende Routekaart en Kindspoor?

Regioplan Beleidsonderzoek

**Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam**

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl